

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 200

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

IX METAI

P. JNK S

VAKARŲ CIVILIZACIJOS LIKIMAS

Žymaus istoriko A. Toynbee dabartinės pasaulio krizės aiškinimai

Bolševizmui pasirošus į žygį užvaldyti pasauliui ir ypač pastarojo pokario metu užėmus išstisus didžiulius kraštus Rytuose ir Vakaruose, iškyla pačios Vakarų civilizacijos likimo problema.

Čia trumpai pateikiame anglo Arnold J. Toynbee, vieno žymiausių šių dienų istoriko bei istoriosofa, mintis, kurias jis yra išdėstęs nedideliame, bet suglaustai parašytame savo veikale "The World and the West" (Oxford University Press, 1953). Čia sudėtos jo didelį susidomėjimą sukėlusios paskaitos, kurias Toynbee skaitė 1952 m. per Londono BBC radiją. Kaip bežiūrėtume į šio mokslininko teigimus ir išvadas, kiekvienam, kuris sąmoningiau nori susivokti dabartinėje civilizacijų krizėje, pasaulio likime, dera pažinti šio garsaus istoriko nuomonę.

* * *

A. Toynbee sako, jog, norint bešališkai spręsti Vakarų civilizacijos susidūrimo su pasauliu problemą, tenka mums, vakariečiams, taip sakant, išsinerinti iš savo kailio ir mokėti įsijausti į likusiojo pasaulio gyventojų psichiką. Jų galvojiimo būdą. Tada, esą, parengsime, kad iš tikrųjų tas likusysis pasaulis neturi geros akies Vakarams, nes jis per 4 pastaruosius amžius buvęs Vakarų puolamas ir jam tekę vienokiu ar kitokiu būdu nuo jų nukentėti. Pamatysime, kad tas pasaulis įvairiais būdais stengiasi išlikti savas, kaip mokėdamas išlaikyti savo savotiškumą, individualumą ar prisitaikyti prie naujų neišvengiamų sąlygų.

Peržvelgdamas Vakarų civilizacijos susidūrimą praeity su Rusija, islamo pasauliu, Indija, Tolimaisiais Rytai ir graikų-romėnų civilizacijos susidūrimą su likusiojo pasauliu, o taip pat paaiškindamas bendrąją civilizacijų susidūrimo psichologiją, A. Toynbee stengiasi susirasti atramą, kuri bent iš dalies padėtų spręsti tolimesnį Vakarų civilizacijos likimą.

RUSIJA IR VAKARAI

Ypač šiandien reikšmingas yra Vakarų civilizacijos susidūrimas su Rusija.

Rusijai, kaip ir didelei daliai likusiojo pasaulio, ilgus amžius teko pakelti Vakarų viešpatavimą ir jo smūgius. Todėl ir rusai, kaip ir tas pasaulis, su nepasitikėjimu žiūri į Vakarus, nesijaučia, kad jų individualinė kultūra būtų saugi, ir ieško būdų prieš Vakarus atsilaikyti.

Tame susidūrimo, toje kovoje ligi šių pokario laikų bolševikų pasistūmėjimo į Vakarus pastarieji vis nugalėdavo Rusiją, nes Vakarai visą laiką ėjo pralenkdami rusų civilizacijos, karo priemonių srityje.

Vakarai su Rusija geruoju sugyveno iki ankstybųjų viduramžių. Tų dviejų civilizacijų nutolimas prasidėjo nuo XIII a., Rusiją pavergus totoriams. Tada Gudų ir Ukrainos dalys pateko į Vakarų krikščionybės įtaką; tie kraštai Rusijos tebuvo atgauti iš Vakarų 1945 metais.

Po anos viduramžių patirties rusai pasidavė visagaliams, absoliutizmo šalininkams ir vakarietiškojo liberalizmo bei demokratizmo priešiniams Maskvos valdovams. Primityvaus, rezignacinio būdo Ru-

V. PETRAVIČIUS — Dukters portretas

sijos gyventojai pagaliau sutiko, jog tuo keliu tebūsią galima išlaikyti savo individualumą ir apsaugoti nuo svetimųjų jungo; nors Vakarų žmonėms jų autokratinė santvarka, kaip ir pats dabartinis komunizmas, tik pasibaisėjimą sukelia.

Varžybos su Vakaraais tęsėsi. Atsiradus ugniniams šaudomiesiems ginklams, Vakarai pralenkė technologijoje Rusiją, ir Lietuvos bei Lenkijos kariuomenė (Toynbee rašo: lenkai) 1610-12 m. užėmė Maskvą. Norėdami išlikti, rusai pasiryžo pasisavinti Vakarų techniką. Ypač reikšmingas Petro Didžiojo žygis įsivedant vakarietinę civilizaciją. Todėl rusai paskui galėjo sumušti įsiveržėlius švedus 1709 m. ir prancūzus 1812 m. Bet vėl Rusija pralaimėjo 1914-17 m. karą, nes vakariečiai, po vadinamosios "pramonės revoliucijos", buvo pralenkę karinėje technikoje rusus. Bolševikai ir vėl ėmė mokytis (1928-41) tos technikos iš Vakarų, tam tikra prasme pakartodami Petro Didžiojo žygį.

Bet bolševikai savo pozicijoms prieš Vakarus sustiprinti žengė dar naują žingsnį, kuriu lig tol Rusija nebuvo žengusi. Jie ne tik tiktai savinasi vakarietiškas technines priemones, bet ir "dvasinę techniką", "dvasinius ginklus". Jie priėmė iš Vakarų principus komunizmo, sukurto vakariečių Markso ir Engelso (nors ir savaip prisitaikė. *Aut.*), ir ne be pasisekimo atgrėžė juos, dar rusiškais nuodingomis dujomis atraukę, prieš Vakarus, nes komunizmas kritikavo Vakarų visuomeninės santvarkos trūkumus, nors šiaip daugumai Vakarų žmonių komunizmas tėra herezija.

Šitas vakarietinės civilizacijos ir tokios pat "dvasinės herezijos" pasisavinimas leido Rusijai 1941-45 m. kare ne tik atsilaikyti, bet pagaliau ir pereiti į puolimą. Atominės bombos išsprogdinimas Japonijoje vėl išskėlė naują vakarietiškosios technikos Rusijos pralenkimą. Bet, sako Toynbee, jau dvasinėje srityje Rusija pirmą kartą savo susidūrimo su Vakaraais perėjo į puolimą, ir šiandien dar nežinia, kuo tas Rusijos ir Vakarų susidūrimas gali pasibaigti. Toynbee vis dėlto pažymi, kad tai dar nereiškia, jog komunizmas išeis nugalėtoju.

Tuo tarpu, kai ginklų srity Rusija visada buvo atsilikusi nuo Vakarų ir jai nepavykdavo jų užkariauti, tai ideologiniais principais, paskolintais iš tų pačių Vakarų, Rusija turinti sėkmės tą kovą perkelti į

Vakarų teritoriją.

Taigi, sako Toynbee, bene svarbiausias Rusijos ir Vakarų susidūrimo laikotarpis, dabar mūsų tebegyvenamas, yra tas, kad iš techninės srities pereinama prie dvasinių ginklų. Tas kovos pobūdžio pakeitimas galys būti lemiamai reikšmingas Vakarams, nes Rusija dėl tų dvasinių principų laimėjusi didžiulę Kinijos žmonių masę, galinti laimėti visos Azijos ir kitų pasaulio dalių prispaustųjų žmonių mases, kurios galėtų nusverti Rusijos naudai tame Vakarų susikirtime su Rusija. O Rusija tas mases patraukianti šokiais pažadais: 1. jei jūs seksite Rusijos pavyzdžiu, komunizmas padės jums atsispirti prieš Vakarus (suprask, jūsų prispaudėjus); 2. didelės nelygybės pašalinimą aziatams ūkininkams tegali duoti komunizmas, o ne privatinės lenktynės.

Ligšoilinis Rusijos puolimo pasisekimas esąs bent įspėjimas pasauliui, kuria plotme komunizmo veržimasis einas į priekį.

ISLAMAS IR VAKARAI

Vakarų santykių su islamo pasauliu rai da gera dalimi primena jų santykių su Rusija. Ir čia islamas ilgainiui buvo priverstas mokytis iš Vakarų karo technikos, o paskui vietomis priimti ir dvasinius Vakarų principus.

Islamą, kuris panašiai kaip komunizmas, nukreiptas prieš Vakarų kultūros klaidas, tik krikščionybės praktikos srity, sulaukė gero pasisekimo, atimdamas iš Vakarų (graikų-romėnų) kultūros didelius plotus nuo Sirijos per Afriką iki Ispanijos jau nuo VII a. Nuo XI a. savo sustiprėjusia ginklo galia islamas užkariavo kone visą Indiją.

Tačiau po nepasisekimo prie Vienos 1683 m. turkų galia ėmė smukti. Vakarai savo tobulesnės technikos dėka, tiesa, prisibijodami tiesioginio frontinio puolimo, nutarė turkus apsupti. Vakarų tautos jūros kelia apvažiavo Afriką, net išlipo Indijoje ir kitame pasaulio krašte atsidadė islamo tautų kaimynystėje. Rusai, vakarietiškąją techniką pasisavinę, 1768-74 m. kare sumušė turkus.

Po to turkai, norėdami išsilaikyti, ėmė mokytis karo technikos iš Vakarų. Tačiau su tos technikos pasisavinimu turkų kariai, išmokę Vakarų Europos tautų kalbų, neišvengiamai susipažino ir su kitais Vakarų pasaulio idealais, ir tapo vakarietiškųjų idėjų bei laisvių skleidėjais savo krašte. Nors turkų sultonai (pvz. reakcinis sultonas Ab-al-Hamid II) ir nenorėjo, kad jų kariai užsikrėstų Vakarų idėjomis, nukreiptomis prieš autokratinį Turkijos režimą, bet to negalima buvo išvengti. Mat, civilizacijos negalima pasisavinti dalies, nes jos sudedamosios dalys glaudžiai susijusios.

Po 1919 m. karo pralaimėjimo turkams iškilo dilema: arba žūti laikantis savos civilizacijos, arba išlikti pasisavinus vakarietiškąją. Ir štai tada atsirado didis turkų reformatorius Mustafā Kemāl Atatürk, kuris nutarė savo kraštą griežtai suvakarietinti, griebdamasis net diktatūros. Tas reformatorius savo valdymo metu per trumpą laiką norėjo krašte įgyvendinti tai, kuo Turkija per kelis šimtmečius buvo nuo Vakarų atsilikusi. Buvo tad įvesta moterų emancipacija, lotynų raidynas, o 1950 m. pagaliau grįžta prie vakarietiškosios demokratinės valdymo formos laisva reformatoriaus partijos valia.

(Tęsinys 2-am psl.)

Toynbee nuomone, šis Turkijos pavyzdys rodo Vakarų idėjų plitimą, kuris galbūt esąs vakarietiškosios įtakos atsigavimas bolševizmo grasomam pasauliui. Tas kartu reiškia, kad Vakarai ne tik savo karine technika galingi, bet bene taip pat ir savo dvasine kultūra, kuri būdingesnė Vakarų civilizacijai.

Tačiau ne visos vakarietiškos institucijos, anot Toynbee, esančios palaima pasauliui. Pvz. kad ir vakarietiškas nacionalizmas, kuris daugelio ir islamo tautų aklaui iš Vakarų kopijuojamas. Tas nacionalizmas gali joms atnešti didelių nelaimių. Sakysime, islamo religija skelbia, jog visi jo religijos sekėjai esą broliai, nepaisant rasės, kalbos ir gyvenamosios vietos. Aklaui kopijuojamas Vakarų nacionalizmas, tokios arabų islamo tautos sukeltų tarp savęs didelį priešingumą ir net karus. Aiškiausiai ši blogybė pastebima Indijoje, kur išsklaidyti į dvi dalis, indų apsupti musulmonai gyvena didžiausios neapykantos santykiuose su indais (Pakistanas ir Indų Sąjunga). Turakai ir pakistaniečiai, anot Toynbee, gauna brangias pamokas, kurios vertingos ne tik islamo tautoms, bet ir visam pasauliui. Jos parodo, kas iš Vakarų dera skolintis ir kas pasauliui naudinga ar nenaudinga.

INDIJA IR VAKARAI

Indijos santykis su Vakarais yra kitoks negu Rusijos ar islamo. Indija yra daug skirtingesnis atskiras pasaulis nuo Vakarų, buvęs Vakarų tautų ne tik užpultas, bet ir porą amžių valdomas. Todėl vakariečių poveikis gilesnius pėdsakus paliko indo sie- loj.

Kai XVIII a. ėmė griūti vad. Mogulo (mongolų) islaminė Indijos imperija, indai nepajėgė susikurti nepriklausomos savo valstybės, bet pateko vakariečių, anglų, valdžion. Anglų valdymas davė indams progos pažinti vakariečių civilizaciją, jų auklėjimo ir valdymosi sistemas, laisvės idealus.

Indai, būdami ir anglų valdžioje, nenustojo savo laisvės: jie reikalavo vakarietiškojo politinių idealų pritaikymo ir jiems patiems. Ir kiek ginklo pagalba nepavyko jiems to pasiekti, tiek jie pasiekė pasinaudodami dvasine Vakarų kultūra. Ir dabar, Indijai tapus nepriklausomai, nors valdantieji sluoksniai yra vietiniai žmonės, bet jie yra Vakarų kultūros vaikai.

Labai svarbus klausimas, kur pasuks laisvoji Indija — į Vakarus ar prisidės prie komunistinio judėjimo. Jei prisidėtų ir Indija prie komunistų, kaip kad atsitiko su Kinija, tai visos Azijos žemynas, sudaręs pusę žmonijos, atsidurtų komunistinėje stovykloje, ir Vakarų civilizacijos likimas būtų paženklintas — Vakarai nebeatsilaikytų prieš komunistų puolimą.

Tačiau Toynbee mano, jog Indijos kelias toli gražu nėra paaiškėjęs, nors ir atrodo, kad ji galėtų eiti išvien su „laisvuju pasauliu“, Vakarais. Ne tik tai valdantieji sluoksniai esą vakarietiškos civilizacijos mokiniai, bet ir šiaip, esą, šiandien Indijoje neįsivaizduojama priešbriūtinės, priešvakarietiškos nuotaikos. Gal indai nenori pykti ant anglų už senąsias jiems padarytas skriaudas, kad Anglija vis dėlto ištesėjo savo žodį, — nors indai dar dabar to nelaukė, — ir davė jiems nepriklausomybę.

Tačiau istorinėje perspektyvoje tas dar nenulemia Indijos tolimesnio kelio. Indijos civilizacija yra visai skirtinga nuo Vakarų, ir koks atoveikis ilgainiui išsikristalizuos indų sieloje po to ilgo Vakarų civilizacijos poveikio Indijoje, dar sunku pasakyti. Toynbee mano, kad tas atoveikis ilgainiui gali susikurti stiprus ir vulkaniškas. Tatai esą galima spręsti ir iš Rusijos bei Turkijos pavyzdžių. Šios pastarosios civilizacijos daug artimesnės Vakarams, nes jos esančios graikų-žydų civilizacijos paveldėtojos: krikščionys tą civilizaciją paveldėjo iš žydų, musulmonai iš graikų. Tai-

gi Vakarai ir rusai bei islamo pasaulis yra graikų-judiejų visuomenės padaras, o indai — konfucinės-budistinės visuomenės padaras. Nors Rusija ir artimesnė Vakarams negu Indija, vis dėlto vakarietiškosios civilizacijos atoveikis rusų sieloje buvęs labai stiprus — įtampa išsiveržusi 1917 m. komunistine revoliucija. Tad, esą, dar didesnės įtampos išsiveržimas pagaliau galėtų pasireikšti indo sieloje.

Toynbee nemano, kad indai turėtų pagaliau atsigręžti nuo „laisvojo pasaulio“, Vakarų ir pasukti Rusijos komunistų keliu. Abi tos civilizacijos indui esančios svetimos, nors, kaip sakoma, Indija šiuo metu žygiuojanti Vakarų keliu.

Vis dėlto komunistų pavojus Indijoje tebesąs. Jis kylas iš Indijos ekonominės ir socialinės padėties, būtent, didelio gyventojų skaičiaus ir prasimaitinimo priemonių trūkumo. Indija, kaip ir kiti atsilikę Azijos kraštai, tiesa, pasinaudoja vakarietiškąja civilizacija maistui pasigaminti (žemės nusausinimas, naujų pasėlių įvedimas, žemės ūkio metodų pagerinimas). Tačiau to maisto teuztenka palaikyti ligšioliniam pusbdžiam tų kraštų žmonių pragyvenimo lygiui. Tolydžio didėjant gyventojų skaičiui, atrodo, kad tas pragyvenimo lygis turės kristi. Dėl to šioje padėtimi pasinaudoja komunistas tiek Indijoje, tiek kitose neturtingose Azijos šalyse, kur pats komunistas taip pat svetimas, kaip ir vakarietiškoji civilizacija. Komunistas tačia siūlo tą varganą padėtį radikaliai išspręsti, įvedant priverstinę kolektyvizaciją ir mechanizaciją. Tuo tarpu, Toynbee nuomone, būtų anų žmonių apgavimas siūlyti jų padėčiai pagerinti amerikietiškojo gyvenimo būdą.

TOLIMIEJI RYTAI IR VAKARAI

Vakarų civilizacijos susidūrimas su Tolimaisiais Rytaiis kiek skiriasi nuo jos susidūrimo su Indija. Vakarai Tol. Rytų nebuvo užkariavę, ir ten seniau maža tebuvo pasėta Vakarų civilizacijos pradmenų, kurie ilgainiui būtų galėję palengvinti tai civilizacijai ten įsitvirtinti.

Kai Vakarų misininkai XVI a. pasirodė T. Rytuose, jie gyventojams ten buvo svetimi, keisti. Vienus jų mokslas patraukė, kitus atstūmė. Bet visos tų misininkų pastangos tada pasibaigė nepasisekimu — misininkai buvo išvyti. Ir tik XIX a. Vakarų civilizacija atrado kelią į T. Rytus.

Kodėl toks skirtumas? Tam, ypač kaltas buvo siūlomasis T. Rytams Vakarų civilizacijos turinys. XVI a. buvo teikiama jiems Vakarų civilizacija religijos forma, o XIX a. — technologijos. Visada sunkiau kitos civilizacijos žmonėms priimti svetimą religiją, kuri reikalauja asmeninės dvasios, įsitikinimų pakeitimo, negu vieną technologiją.

Nors XVI—XVII a. T. Rytų žmonės ir nebuvo taip priešingi vakariečių vienuolių skelbiamai krikščionybei, nes budizmo ir Konfucijaus filosofija juos buvo padariusi labiau tolerantiškus negu XVII a. žydiškosios krikščionybės sekėjai vakariečiai kad buvo, vis dėlto pagaliau Vakarų misininkais tie žmonės ėmė nepasitikėti. Ypač Japonijoje XVII a. misininkai buvo įtariamai savo religijos skleidimu siekią politinių tikslų. Šių dienų terminą vartojant, japonai bijojo, kad misininkai gali sudaryti iš vietos žmonių „penktąją koloną“, kurią paskui vakariečiai gali panaudoti kraštui ginklu užkariauti iš vidaus. Tad XVII a. Japonijos valdžia uždraudė krikščionybę, panašiai kaip XX a. kai kur vyriausybės Vakaruose uždraudė komunistų. Toynbee sako, jog krikščionybei ir komunistui, abiem šiems Vakarų civilizacijos tikėjimas, bendra žymė — fanatizmas, paveldėtas iš judaizmo.

Kadangi anuo metu T. Rytų ir Vakarų civilizacijos ginklų srityje (laivai ir pan.) maža tesiskyrė, tai pagaliau tie rytiečiai lengvai vakariečius išstūmė į jūrą.

Bet XIX a. T. Rytai jau susidūrė su dilema: arba turėjo sutikti pasiduoti užkariaujami vakariečiams, kurie po „pramonės re-

voliucijos“ savo ginklais toli buvo pralenkę T. Rytus, arba pasimokyti šios technikos iš vakariečių tam, kad būtų galima pasitikrinti politinę savo krašto nepriklausomybę. Ir jie pasirinko antrąjį kelią, nes jiems bent neatrodė, kad tuo būdu jie išsivadą savo individualinės, dvasinės nepriklausomybės. Arba jie galvojo, kad jei su technikos pasisavinimu ir būtų susiję kokie kiti vakarietiškosios civilizacijos pavojai, tai tatai tik ateitis parodysianti, o tuo tarpu vakarietiškųjų patrankų griaudimas skelbė betarpišką pavojų krašto nepriklausomybei. Tuo labiau lengva buvo tą vakarietinę technologiją pasisavinti, kad yra pastebimas lyg dėsnis, jog civilizacijos dalis, atsietą nuo visos sistemos, lengviau gali būti priimama kitos civilizacijos atstovų negu visa civilizacijos sistema, kartu su savo dvasiniu pasauliu. O prieš XVII a. galą vakariečiai jau ir nebeteikė kitų civilizacijų žmonėms visos savo civilizacijos sistemos, nes po fanatiškų ištisą šimtmetį trukusių tikiybinių karų patys vakariečiai nebedėjo savo civilizacijos vertybių viršūnėje religijos, bet dėjo technologiją. Tad ir vakariečių technika, atskirta nuo dvasinės kultūros, per pastarojo pustrėčio šimtmečio lengvai aplėkė visą žemės rutulį.

Tačiau, kaip jau buvo pastebėta, technikos vienos pasisavinimas nėra galimas, nes civilizacijos atskiros dalys glaudžiai tarp savęs susijusios. Kita vertus, vienos vakarietiškosios technikos pasisavinime slypi ir pavojų. Tuo būdu Vakarų technika japonuose išsigimė į militarizmą, o kinuose į valdžios pareigūnų korupciją, ir tuodu abu reiškiniai, kaip žinome, atnešė šiems kraštams didelių nelaimių.

Šiuo būdu technologinei Vakarų civilizacijos daliai nepavykus T. Rytų problemų išspręsti, padėtimi pasinaudojo komunistas, kuris ne tik siūlo jiems iš Vakarų pasisavintąją techniką, bet ir dvasinę civilizacijos atsvarą komunistų, tos vakarietiškosios technikos pasisavinime slypi ir pavojų. Tuo būdu Vakarų technika japonuose išsigimė į militarizmą, o kinuose į valdžios pareigūnų korupciją, ir tuodu abu reiškiniai, kaip žinome, atnešė šiems kraštams didelių nelaimių.

Šiuo būdu technologinei Vakarų civilizacijos daliai nepavykus T. Rytų problemų išspręsti, padėtimi pasinaudojo komunistas, kuris ne tik siūlo jiems iš Vakarų pasisavintąją techniką, bet ir dvasinę civilizacijos atsvarą komunistų, tos vakarietiškosios technikos pasisavinime slypi ir pavojų. Tuo būdu Vakarų technika japonuose išsigimė į militarizmą, o kinuose į valdžios pareigūnų korupciją, ir tuodu abu reiškiniai, kaip žinome, atnešė šiems kraštams didelių nelaimių.

SUSIDŪRIMO PSICHOLOGIJA

Kaip jau iš dalies ir iš ankstesnės apžvalgos matyti, esama tam tikrų bendrų psichologinių dėsnių, kuriais remiasi dviejų skirtingų civilizacijų susidūrimas.

Vienas tų dėsnių tai tas, kad „puolančioji“ kitą socialinį kūną civilizacija nesti „užpultuosios“ civilizacijos atstovų iš karto, visa pasisavinama, bet tik kuri dalis. Tuo atveju puolančioji civilizacija suskaidoma į dalis, panašiai kaip suskirstoma į atskiras spektro spalvas per prizmą perėjusi saulės šviesa. Ir pasisavinama iš tos sąskaitos ta civilizacijos dalis, kuri mažiausiai tėra reikšminga. Mat, ta dalis naująją civilizaciją besisavinančiųjų telaikoma mažiausia pavojinga savajai individualybei, ji mažiausia tesudrumsčia jos atstovų sielą. Tuo būdu, kaip matėme, Indijos bei Tolimųjų Rytų tautos priėmė vakarietinę technologiją, kai ji buvo atskirta nuo vakarietiškosios dvasios kultūros, jų papročių.

Tačiau tokia atskirta civilizacijos dalis, (Pabaiga 3-čiam psl.)

jos elementas, patekęs į svetimą socialinę aplinką, pradeda kitaip reikštis, negu jis reikšėsi senosios civilizacijos sistemoj. Jis neretai išsigimsta, darosi pavojingas veiksnys naujojoje aplinkoje, panašiai kaip, suskaldyto atomo seniau ramiai savo aplinkoj skriejusios dalelytės tampa pavojingos veiklos elementais. Pavyzdžiui, kad ir vad. "faulinės valstybės", kurios sudaro būdingą Vakarų civilizacijos bendruomenės reiškinį. Vakaruose jos išaugo iš savo istorinių aplinkybių natūraliai. Valstybės čia apskritai neblogai atitinka kalbinių bendruomenių ribas. Todėl tokių tautinių valstybių atsiradimas čia yra natūralios raidos vaisius. Bet kai šis nacionalinis pradmuo (principas) dirbtinai buvo perkeltas į Rytus, susidarė pavojingų valstybinių gyvenime reiškinų, nes taip įnešamas dirbtinis skirtingumas, neatitinkas ten istoriškai susidėjusių aplinkybių. Nuo Sudetų krašto iki rytinės Bengalijos kalbinis žemėlapis visai ne taip suskirstytas, kaip Vakarų Europoje. Rytuose viename plote gyvena įvairiakalbiai žmonės, tačiau glaudžiai tarp savęs susiję profesijos ir prekybos siūlais. Ir todėl įgyvendinti griežtai tautines alstybes šioje žemės rutulio dalyje, anot Toynbee, nėra galima be naikinančių barbariškų metodų.

Tačiau vieno stipriau spinduliuojančios civilizacijos elemento pasisavinimas tolimesnės perspektyvos požiūriu nėra galimas, nes visos kurios civilizacijos dalys tarp savęs susijusios. Jei pasisavinai vieną dalį, ji paskui save traukia ir kitą, o ši trečią ir t.t.

Tokių pavyzdžių istorija žino nemaža. Tai suprasdamas, atitinkamai elgėsi ir Atatürk, įvesdamas Turkijoje Vakarų civilizaciją. Suprato tai ir didysis kovotojas už indų civilizacijos ir dvasinės kultūros nepriklausomybę Mahatma Gandhi. Iš pirmo pažiūrėjimo galėtų atrodyti, kad jo buvo keistas užsispyrimas drausti indams dėvėti Vakaruose gamintus drabužius. O Gandhi tačiau suprato, kad, ėmę tokius drabužius dėvėti, indai ims gabenti iš Vakarų ir jiems gaminti mašinas. Mašinos trauks darbininkus gyventi į miestus. Miestuose susibūrę, darbininkai norės žiūrėti ir vakarietišku pramogų, kaip kino teatrai ir pan. Ir tuo būdu indai galų gale neteks savo dvasinės nepriklausomybės. Pradėję savintis Vakarų civilizaciją, indai ir nesustojo prieš vieną vakarietiškos technikos, jie pasekė ir Vakarų valdymosi forma, savi-valda.

Apie stipresnės civilizacijos poveikį silpnesnėjai apskritai Toynbee sako, jog silpnesnioji turinti tą stipresniąją visiškai pasisavinti arba pati žūti.

PASAULIS IR GRAIKAI BEI ROMĖNAI

Norint sėkmingiau susivokti, kuria linkme eis dabartinės Vakarų civilizacijos susidūrimo su komunistine Rusija raida, pamokoma yra pažiūrėti, kokio būta pasaulio susidūrimo su palyginti nesena graikų bei romėnų civilizacija, kurios istorija mums geriau pažįstama.

Nors istorija automatiškai ir nesikartoja, bet vis dėlto praeities įvykių raida daugiau ar mažiau meta šviesos ir į ateitį.

Graikų-romėnų civilizacija savo susidūrimu su pasauliu nemaža turi panašumų į vėlesniųjų bei šių laikų Vakarų civilizacijos susidūrimą su likusiuoju pasauliu.

Kaip šiandien Vakarai turi silpnę pasigirti, kad jų civilizacija paplitusi po žemės rutulį, taip didžiavosi ir graikai bei romėnai. II a. pr. Kr. graikai užkariavo Indiją iki Bengalijos, o romėnai Atlanto pakraščiuose pietinę Ispaniją ir Portugaliją, taip pat Britaniją. Graikų menas ir religija pasiekė Indiją, Kiniją, Korėją ir Japoniją.

Šis graikų-romėnų civilizacijos plitimas taip pat turėjo savo Petrų Didžiųjų ir atkaklių priešų. Rusijos Petro Didžiojo vaidmenį tada vaidino Mitridatas Didysis, Irano karalius Mažojoje Azijoje, kuris savo kariuomenę mankštino graikų-romėnų pa-

vyzdžiu. Herodas Didysis, edomitų karalius Judėjoje, stengėsi palenkti kietasprandžius žydus priimti bent minimumą graikų civilizacijos, nes jis suprato, kad tuometiniame graikų-romėnų dominuojamame pasaulyje maža žydu tauta kitaip turės būti sunaikinta. Būta ir eilės sukilimų Egipte graikiškai išlavintų vietos karių ir Sirijos vergų Sicilijos graikų plantacijose, kurie primena vėlyviųjų laikų Rytų tautų sukilimus prieš Vakarų viešpačius.

Idomų pasikeitimą, kuris neturi lygiagretės šiandieninės civilizacijos istorijoje, randame palyginę graikų-romėnų pasaulio vaizdą II a. po Kr. su vaizdu dviem šimtmečiais anksčiau.

Paskutiniame amžiuje p. Kr. tą pasaulį krečia revoliucijos, karai, neramumai, panašiai kaip šiandien Vakarų pasaulį. Tačiau II a. vidury po Kr. įsiviešpatauja taika su palyginti ramiai ir saugiu gyvenimu, kai tuometinį pasaulį nuo Britanijos iki Indijos valdo 3 imperijos: romėnų imperija Viduržemio jūros pakraščiais, parsų (Parthia) imperija Irake ir Irane ir kušėnų (Kushan) imperija vidurinėje Azijoje, Afganistane ir Industane. Nors tų imperijų kūrėjai ir valdytojai ne graikų kilmės, bet jos buvo helenizmo gerbėjos, besilaukančios graikų kultūros formų.

Tačiau II a. po Kr. atsiranda dvasinė tuštuma tų imperijų valdinių, gyventojų sielose. To meto graikų-romėnų filosofai ir filosofuoją visuomenės tarnai nepastebi, kaip į tą dvasinę tuštumą ima veržtis naujas religijos mokslas iš Rytų ir paveržia iniciatyvą iš graikų-romėnų rankų: tai religijos Kristaus, Mitros, Cibėlės, Izidės ir kt. Kas nulėmė šių religijų išgalėjimą?

Pirmiausia, žmonių nuovargis nuo įvairių kultūrų susikovimo. Vieni Rytų žmonės mėgino taikytis prie graikų-romėnų kultūros (kaip Herodas), bet kiti fanatiškai tai kultūrai priešinosi. Išsėmus abiejų grupių jėgoms, žmonės troško išsivaduoti iš tų kultūrų priešingumų. O tos religijos ir skelbė šių žmonių broliškumą, nesvarbu, ar tu skitas, ar žydas, ar graikas. Antra, nuvarginti neramių praeities laikų, įvairių kultūrų, klasių ir lyčių žmonės ieškojo savo bendravimo apsaugojimo santyky su antžmogiška dievybe. Nes žmogiškosios dievybės (kaip Aleksandras Makedonietis, Augustas) pasirodė žmonėms netikros dievybės; militaristų ir politikos dievinimas pagaliau skandalu išryškėjo. Žmonių sielos troškimų nebegalėjo patenkinti tuometinė graikų-romėnų filosofija, kuri buvo skelbiama Rytų tautoms ir barbarams, patekusiems į graikų kultūros įtaką, nes, anot Toynbee, jiems buvo siūlomas gyvenimo būdas, kur protas turėjo pakeisti širdį, sudarydamas filosofijas religijoms pavaduoti. O tos filosofijos, kurių paskirtis turėjusi būti išlaisvinti žmogaus protą, sielą priklausiusi prie liūdno gamtos dėsnio rato. Tuo būdu, sako Toynbee, graikų-romėnų mažuma anamę jų civilizacijos užkariuotame pasauly ilgainiui ėmė dvasiškai nykti, kaip kad nyksta daugumas šių dienų žmonių. Dėl to naujosios religijos, skelbiamos visiems žmonėms lygiai be skirtumo, pagaliau nugalėjo. Jos nugalėjo ir graikų-romėnų filosofų pasipriešinimą, pateikdamos tą religiją, įvilktą į graikišką formą. Sakysime, budizmas ir krikščionybė buvo pateikta regima graikų stiliaus forma, o krikščionybė žengė dar vieną žingsnį tolyn — pateikta graikų filosofijos terminų forma.

Taip graikai-romėnai, užkariavę pasaulį ginklais, turėjo paskui pasiduoti nukariautiesiems, kurie juos nugalėjo nauja universaline religija.

A. Toynbee baigia savo knygą pažymėdamas, jog nesą galima daryti išvados, kad tas pats pasikartos ir šiandieniniame Vakarų susidūrimu su Rusijos komunizmu, nes nesą galima numatyti ateities. Tačiau esą galima manyti, jog, kas iš tikrųjų jau yra atsitikę praeity, kitu istorijos laikotarpiu gali būti bent vienu iš galimų atvejų.

JONAS BALYS

UŽBURTI LOBIAI

49. Prisisapaliojo, kad Sakutiškės lauke yra pakasti pinigai, toje vietoje, kur vidury vienas akmuo yra baltas, o šalyse da juodu. Tie pinigai buvo po tuo baltu akmeniu. Tada mano senukas nuėjo su broliu kasti. Jiems bekasant atbėgo šuniukas. Mano senelis sukeikė: "Bene velnias aną čia atnešė?" Senelis pamatė, kad arkliaganis čia gano arklius. Tai jis tanakt daugiau ir neieškojo, paliko neliesta. Trečią naktį ateina sapne žmogus, parodė šunies kailyje pinigų ir sako: "Tinginy, jau pinigai iškasti!" Ir pradareš duris džir papylė pinigus į aslą. Senelis šoko iš lovos ir pamatė, kad asla buvo tuščia. Ryte senelis vėl eina į tą pat vietą. Mato, kad toje vietoje šunies gulėta. Senelis suprato, kad šunies kaily buvo pinigai. (Stuparas, Valakų — švendrų k., Raudėnų v. Užr. J. Dovydaitis, 1932.VIII. LTA 462/520).

50-54. Užburti pinigai keliauja

50. Rožą trumpakojis išmetė iš peklos du velniuku. Trankėsi, trankėsi po pasaulį, niekur sau vietos nerasdami, bet ant galo vienas apsigyveno prausiamoje pirtyje, o antras prie ežero po pakirniu. Ir abudu labai laimingai gyveno. Vieną kartą pakirninis aplankė savo draugą. Šis labai gražiai pavaišino svečių. Taip praėjo visa naktis. Prieš dieną eidamas namo kviečia pirtinį pas save atvykti svečiuosna, sako: "Pas mane labai gerai, galėsim pasimaudyti." Tuocės pirtinis sako: "Aš ateiti ateičiau, bet žinai — turiu daug pinigų ir neturiu kur jų palikti." — "Aš tau duosiu rožą: paimk savo visus pinigus ir paversk į karvę, o pats [pasiversk] į žydą ir taip ją pasiėmęs atsivesi pas mane." Pirtinis paklausė ir taip padarė. Kai jis taip kalbėjo, žmogus eidamas keliu išgirdo. Kas gi čia taip šneka? Prieina, žiūri — du velniai. Ir jiems taip bešnekant tas žmogus viską girdėjo. Velniai susitarė katrą dieną ir katruo keliu eiti. Kada atėjo toji diena, žmogus pasiėmė rožančių, nuėjo prie to kelio, atsisėdo ir pilniavoja. Taip jis besėdėdamas žiūri, kad žydas atsiveda karvę. Kai tik prie jo priėjo, klausia: "Kur tu vedies šitą karvę?" Ir kirto rožančiumi tai karvei ir žydui. Kai tik tas žmogus taip padarė, velnias paliko karvę, bėgti, o karvė pavirto į pinigus. Žmogus, pasiėmęs tuos pinigus, praturtėjo ir laimingai su šeimyna gyveno. (J. Jančius, Babrų k., Veisėjų v. Užr. J. Jančius, 1925.XII.13. LTA 208/116).

KAI KAS IŠ KNYGŲ

Daugelis rašytojų savo veikėjams vardus duoda ne atsitiktinai pasitaikančius, bet pritaiko prasmingai. Pvz. realistas Dickens rinkdavo iš savo aplinkumos tikrus vardus, susirašydavo ir paskui juos pagal reikalą bei skonį panaudodavo. Kartais tik vieną kitą garsą pakeisdavo — ir taip gaudavo visai naują vardą (pvz. Hawkins—Jawkins). Panašiai ir Balzakas griozdė po Paryžiaus užkampius, skaitydamas iškabas, skelbimus, ir dažnai ieškojo vardo jau galvoje turimam personažui.

—o—

Kriminalinių knygų autoriaus Mickey Spillane raštų, sakoma, Amerikoje dabar išperkama net milijonais. Jam visai nerūpi, kad jo raštai skaitytojams daro neigiamos įtakos (medžiagą jis ima tiesiog iš policijos protokolų apie žudynes, vagystes etc.). Pasirodo, jis yra aktyvus narys, maždaug misjonierius, religinės sektos vad. Jehovos liudytojai. Pirmiausia jis pradėjo rašyti "comics". Ir lig šiol jo svarbiausias rašymo tikslas — pinigai.

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

IŠ PAJŪRININKŲ KALBOS

ZVEJYBOS PADARYNĖ,
ISSIREISKIMAI

(Tęsinys iš "Literatūros"
Nr. 196.)

Žlamba — vidutiniško didumo jūros bangavimas pakrašty, vėjui nepučiant, jam pagurus arba pradendant kilti. Pvz.: Tokios žlambos nėra ko bijotis. Dar yra šokia tokia žlambelė, bet per gožas (lūžtančias bangas pakrašty) įsistumsim.

Žlamboti — lengvai banguoti gožoms: Vėjas paguro, nurimo, bet vis dar žlamboja. Pradeda žlamboti, gali kilti vėjas.

Ištekėti — nurimti: Per naktį jūra (ar gožos) tikrai ištekės, ir saulei tekant galėsime kiudelėti.

Kiudelėti — vilkti virvėmis jūros pakrašty apmestą kiudelį, norint susigaudyti mažų žuvelių striktui (meškerėms apkabinti): Žvejai, susikiudelėję tubių striktui, pasileido per kopas namo kabinti ūdas (apkabinti tubėmis ūdų meškeres).

Kiudelis (kiudelio). Jo pagrindas — didelis maišas iš drobės, perleidžiančios vandenį. Maišas turi du sparnus — stipraus mezginio tinklus (po kokius 50 sieksnių), prie sparnų pririštos virvės (po 200—300 sieksnių). Metant kiudelį, kiudelėjant, krante įduodama kam nors laikyti virvę, o kiudelėtojais leidžias su laivu į jūrą, leisdami iš laivo pirmą virvę, pakami sparną. Po to, pačiame vidury, išmeta į jūrą maišą, padaro lanką ir grįžta į krantą, pirma leisdami antrąjį sparną, po to virvę, prie jo pririštą.

Kiudelį traukia abiem virvėm dvi grupės žmonių, po 2—3 vyrus. Kiudelio sparnai pamažu glaudžiami, išgąsdintos žuvelės (virvėm ir sparnais) bėga į vidurį ir patenka į maišą.

Kiudelinis laivas — mažas laivelis, dažnai plokščiadugnė valtis, naudojama kiudelėti.

Māstas — žygis, kartas, kiudelėjant: Jie sukiudelėjo per tris mastus. Reikia dėti dar vieną mastą (apmesti dar kartą kiudelį), kitaip neužteks strikto.

Šauti virves — po kiudelėjimo reikia išdraikytas virves sudėti tvarkingai, dedant vieną ratą ant kito; tas reiškia virves sušauti.

Giūti tinklus į virves. Kad tinklai nesuplyštų, juos reikia įginti, apsiūti iš viršaus ir apačios virvėmis. Prie viršutinės virvės pririša medines arba korkines plūdes, prie apatinės šviną arba akmenis mažuose maišeliuose.

Mušti virves — reiškia sukti iš kelių plonų dalių storesnes virves.

Drankis — krūva tirštų paraudusių debesų, reiškiančių lietu ir vėją: Saulė leidžiasi į drankį, bus oro permana (lietaus, vėjo).

Parvaryti laivą — pargabenti: Vyras išėjo į Kuršą parvaryti naują laivą.

Mūris (mūrio) — ledų siena, kuri susidaro pajūry šaltomis žiemomis.

Plaūkynės — iš kamščiamedžio (korkių) padaryta liemenė arba ratas. Plaūkynės padeda žmogui laikytis vandens paviršiu, gelbėtis nelaimėj.

(B.d.)

St. Vainoras

SOTUS ALKANAM PADĖK

AID OVERSEAS, INC., 3133 S. Halsted St., Chicago 8, ILL. DA 6-3859
Bendrovė siunčia maisto siuntinius į Vokietiją ir kitus kraštus, išskyrus SSRS. Pristatymas trunka apie 17 d., nes siuntiniai siunčiami iš Europos sandėlių. Pilnas draudimas. Reikalaukit pilno siuntinių sąrašo.

KUR GALIMA UŽSISAKYTI 'DARBĄ'

Žurnalo "Darbas" metinė prenumerata \$1; pavienio numerio kaina 25c. Lietuvių Darbininkų Draugijos nariai žurnalą gauna nemokamai. Skaitytojų patogumui, sekamos įstaigos bei asmenys sutiko platinti "Darbą", t. y. priimti prenumeratas ir pardavinėti pavienius numerius:

CHICAGOJE: (1) "Naujienos", 1739 So. Halsted St.
(2) V. B. Ambrose, 927 W. 34 Pl., Chicago 8, Ill.
(3) J. Kundrod, 3902 So. Albany Ave., Chicago 32, Ill.
DETROIT: A. Kulesienė, 3948 Risdon, Detroit 16, Mich.
BROOKLYNE: (1) A. Buivydienė, 8620—75th St., Woodhaven, L. I.
(2) B. Spudienė, 8833 Elert Lane, Woodhaven.
CARNEGIE, PA.: Mrs. E. Shurmaitis, 708 Doolittle St., E. Carnegie
CLEVELAND: W. Ukertis, 1322 E. 89th St., Cleveland 6.
BALTIMORE: K. Matuliauskas, 1519 W. Lombard St., Baltimore 23
AKRON, OHIO: N. Trumpikas, 773 Bisson Ave., Akron 7.
PHILADELPHIA: Wm. Burton, 2014 Orthodox St.
ROCKFORD, ILL.: Rose Buches, 512 Brook Road.
SHAMOKIN, PA.: J. D. Taunis, 411 No. Shamokin St.
WILKES-BARRE, PA.: J. V. Stanislovaitis, 86 Amherst Ave.
MONTELEO, MASS.: (1) K. Venslauskas, 12 Andover St.
(2) P. Krušas, 141 Sawtell Ave.
CAMBRIDGE, MASS.: (1) L. Silkinis, 783 Main St.
(2) Vincent Spa, 233 Portland St.
NORWOOD, MASS.: F. Ramon, 1118 Washington St.
SOUTH BOSTON: "Keleivis", 636 Broadway
KANADOJE: (1) K. Lukoševičius, 35 Wilson St., Hamilton, Ontario, Canada.
(2) P. Shimelaitis, 1271 Alard St., Verdun, (Montreal)
ANGLIJOJE: A. Zamžickas, 26 Devonport Rd., London W 12 Eng'd.
AUSTRALIJOJE: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., West Hindmarsh, Adelaide, S. E. Australia.

Bet parankiausia užsisakyti tiesiog, rašant laišką ir siunčiant pinigų Lietuvių Darbininkų Draugijos Sekretoriui šiuo adresu:
N. JONUŠKA, 15 Cotton St., Roslindale, Mass.

Jaunavedžiai!

Birželio ir liepos mėnesį visi baldai ir namų įrengimai duodami vieniems metams išmokėjimui BE JOKIŲ PROCENTŲ IR TAKSŲ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMUOSE

Šaldytuvai Westinghouse, Norge, Servel ir kitų žymiausių fabrikų, tik **\$149⁰⁰**

Porcelano virimui pečiai, Crown, Norge, Eagle, Universal, Magic-Chef **\$99⁰⁰**

3 dalių miegamieji, ažuolo, walnut ar mahogany arba blond-šviesūs, parduodami po \$260.00 pas mus tikrai **\$149⁰⁰**

Porcelano skalbiama mašina, su aluminium skalbimo įtaisu, automatiškais ringeriais, parduodama po \$130.00, pas mus tikrai **\$89⁰⁰**

5 dalių chromo virtuvei stalai, įvairių spalvų, tris kartus chromuoti **\$49⁰⁰**

Spyruokliniai matracai, įvairių spalvų, 5 metų garantija, parduodami po \$49, pas mus tik **\$29⁰⁰**

Knogoms spintos su stiklinėm durim, walnut, blond, mahogany, tikrai **\$29⁰⁰**

Rašomieji stalai su 6 stalčiais, walnut, blond, mahogany, tikrai **\$39⁰⁰**

9x12 vilnoniai kilimai, spalvų ir įvairių rūšių didelis pasirinkimas **\$69⁰⁰**

3 dalių svečių kambario setas, sofa padaroma miegojimui nakčiai **\$129⁰⁰**

2 dalių svečių kambario baldai, nylon, wool frieze, įvairiausių spalvų **\$199⁰⁰**

2 dalių svačių kambario baldai nylon, stainless steel spyruoklės, parduodami reguliariai \$500.00, pas mus tikrai **\$350⁰⁰**

9x12 linoleum, parduodami po \$9.00, pas mus tikrai **\$55⁰⁰**

Elektriniai kilimų valytuvai, Hoover, Eureka, Universal, tikrai **\$29⁰⁰**

Metalinės lovos, visų spalvų ir dydžių, tikrai **\$9⁰⁰**

Ažuolinės medinės kėdės valgomųjų kambarių, tikrai **\$65⁰⁰**

Vasarinės kėdės, įvairių spalvų, kaitinimuisi prieš saulę, tikrai **\$3⁰⁰**

Didelis pasirinkimas įvairių radijo aparatų, televizijos aparatų, Air Condition - vėsinimo aparatai, fenų. Visas prekes pristatome iki 150 mylių aplink Chicago be ekstra primokėjimo.

Kainos pastovios be užsiprašymų, daug pigesnės negu bet kuriame išpardavime, prekių likvidacijose ar urmo sandėliuose.

Iš pirmo karto jūs įsitikinsite, kad mūsų parduodamos prekės daug kuo skiriasi nuo kitų siūlomų prekių. Mes neturime pasenusių modelių, su brokais, sugadinimais ar panašiai

SEKMADIENIAIS NESKAITOME PARDAVIMO TAKSŲ

FURNITURE CENTER, INC.

Įmonės Vedėjas JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 S. Halsted St. Tel. Victory 2-4226

Prekyba atidaryta: Pirmadieniais, ketvirtadieniais 9 val. ryto iki 9:30 val. vakaro. Kitomis dienomis 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais 10 valandą ryto iki 5 val. vakaro.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

4—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.— Saturday, July 25

KUPREVIČIAUS VIEŠNAGĖS JAV PROGA

Kaip sunku menininkui arba meno kūrinių interpretatoriui įsigyti visuotinį pripažinimą, liudija daugelio pradėjusių tuo keliu eiti vargai. Rodos, Goethe yra išsireiškęs, kad tik labai mažas, bene trupmeninis, procentas pasidaro tikrais ir pripažintais poetais iš visų tų, kurie rimtai ir su atsidėjimu bent jaunystėje angažuojasi mūzai. Visuotina garbė ir įvertinimas paprastai ateina vėlai, kai jos siekiantysis būna jau perėjęs nepasisekimų, nusivylimo ir kartelio kalvą ir kai toji pati garbė pasidaro jau tik problematiškas ir dažnai nereikšmingas pridėklas. Hamsunas su dideliu nusivylimu kalba apie tai savo užrašuose, kuriuos po jo mirties išleido sūnus, pripažindamas tačiau, kad žmogaus didybė ir dvasinis pranašumas glūdi ne tiek rezultate, kiek pačiame siekime ir pačiame tikėjime į savo darbo prasmę.

Jeigu mūsų žodinio meno kūrėjams tremtis ir emigracija sudaro nepalankias sąlygas ta prasme, kad juos riboja kalba ir kad jų skaitytojų skaičius pasidarė labai mažas bei su kiekvienais metais linkęs tirpti, tai plastinio meno ir muzikos atstovams atvirksčiai: emigracija gerokai sutrumpina kelią į subrendimą ir į didžiųjų mokytojų technikos pasisavinimą. Jiems atviri turtingieji vakarų pasaulio meno lobynai, kurie būtų sunkiau prieinami, gyvenant Lietuvoje, o jų auditorijos neribojama nei kalba, nei kilmė, nei kiti neesminiai atributai. Todėl reikia stebėtis, kad nežiūrint didelio su meninėmis pretenzijomis atsidūrusių emigracijoje jaunuųjų lietuvių skaičiaus, tik labai ir labai retos išimtyturi ambicijos angažotis platesne prasme ir ieškoti pripažinimo pas didesnius autoritetus.

Veržlumo ir savo tikslo sąmoningumo pavyzdžiu šiuo atveju galėtų būti pianistas Andrius Kuprevičius, kurio pastangos prasimušti turėtų būti sektinos visiems tų sričių menininkams, nes tik panašia rizika ir panašiu užsimojimu galima šio to pasiekti.

Per anksti dar būtų kalbėti apie Kuprevičiaus koncertinės kelionės po JAV ir Kanadą rezultatus. Jie neiškrenta lengvai iš dangaus ir dar nėra buvę menininko, kuris po pirmo didesnio masto pasirodymo skintų laurus. Pats pianistas pripažįsta, kad mažiausiai 2 iš 12 jo koncertų JAV ir Kanadoje praėjo su materialiniais nuostoliais. Kritika taip pat gana įvairavo, nors palankumas visada turėjo persvarą. Beveik visur reikėjo pačiam rūpintis daugeliu techniškųjų reikalų, kurie absorbavo daug laiko ir energijos. Neturint stiprių "pečių", daug kur teko susidurti su abejingumu ir šaltumu. Bet 12 koncertų, kurių klausėsi kartais net pasaulinio masto muzikos specialistai ir kritikai, atlikta. Žymesniuose šiaurės Amerikos centruose, kaip Chi-

caga, New Yorkas, Hartfordas, Toronto, Montrealis, Clevelandas, Detroitas, Rochesteris, Los Angeles, pasirodė.

Konkretus pasiekimas šiuo atveju dar gana kuklus: Clevelando Muzikos Mokykla pakvietė 1954 metų sezonui dėstyti. Pradžiai ir tai gerai, o jeigu tų pasirodymų pasėkoje pasitvirtintų Havanos Koncertų Agentūros (Conciertos Daniel) pažadas suorganizuoti eilę Kuprevičiaus rečitalių Pietinėje Amerikoje, tai šiuo žygiu į JAV bus pasiekta gal ir labai daug. Impresarijus laimėjimas muzikui yra tas pat, kaip dailininkui galerija.

Teko girdėti, kad pasaulinio garso pianistas Rubinšteinas, pirmą kartą atvykęs į Ameriką koncertuoti, buvo nušvilptas nuo scenos. Antrą kartą jam pasirodant JAV net po 15-kos metų, reporteriai susirado prieš 15 metų rašytas recenzijas ir vėl įvertino nepalankiai. Bene tik 1936 metais Rubinšteinas pasiekė tokio viešos opinijos palankumo, kokiuo jis šiandien gali pasigirti.

Reliatyviai galvojant, Kuprevičius daugelį kliūčių JAV nugalėjo lengviau, negu buvo galima galvoti. Faktas, kad šiaurės Amerikoje naujam menininkui gal sunkiau prasimušti, negu kituose kraštuose, kur daugely atveju jaunuosius remia valstybės rankose esantis ir meninei programai daugiau dėmesio skiriantis radiofonas bei kitos institucijos, kaip tik patvirtina Kuprevičiaus žygio pasisekimą bei naudą.

Kiekvieno menininko kelias yra nelengvas. Bet jis yra prasmingas ir didelis, jeigu žmoguje, kuris ryžtasi tuo keliu eiti, glūdi neužgesinama tikėjimo liepsnelė. Pianisto Kuprevičiaus ryžtas ir užsimojimas vaizdingiausiai apie tą liepsnelę liudija net ir nemuzikui. Jis gali būti pavyzdžiu visiems savo tikslo siekiantiems entuziastams.

—o—
Andriaus Kuprevičiaus atsisveikinimo rečitalis Chicagoje įvyks š. m. rugsėjo 13 d. Marijos Aukštesniosios Mokyklos salėje. Programoje numatomas S. Bachas, Bethovenas, Chopinas, Banaitis, Albenitz ir kt. To pačio mėnesio gale, po daugiau negu pusmetinės viešnagės JAV, pianistas išvyksta atgal į Argentiją, kur numato duoti eilę rečitalių dar šį sezoną. Tikimės, kad mes kitais metais jį vėl matysime JAV-se.
K. K.

NAUJIENŲ rudeninė GEGUŽINĖ

RUGPIŪČIO 16 DIENĄ

Liberty Grove

Willow Springs, Ill.

Bus gera muzika šokiams ir kitokių įvairumų.

Jei keliatės į kitą butą ar miestą, esu pasiruošęs saugiai ir tvarkingai pervežti daiktus

Ilgų metų patyrimas, pigus ir sąžiningas patarnavimas.

JUOZAS NAUJOKAITIS

6819 So. Rockwell St. WAlbrook 5-9209

Neatsiliepus, skambinkite LAfayette 3-9754.

SEE IT NOW AT
GUARANTEED ELECTRIC

the new, space saving, roll-away

Hoover Washer

\$119⁹⁵

Low down payment,
easy terms

It's a beauty... and wait till you see what a beautiful wash this amazingly compact new Hoover turns out for you. It handles big weekly washes with big-machine speed and efficiency. And for your small day-to-day laundings it's the handiest thing you ever dreamed of. It's always ready—in an instant. And between washings it's completely out of the way even in the smallest apartment-kitchen. Come in and see this marvel of convenience today... tomorrow for sure!

- Does a big 6-pound load in 4 minutes.
- Swing-Away Wringer easily takes a full-size blanket.
- Filler tube fits any sink faucet. Automatic pump for easier emptying.
- Exclusive New Washing Action gets clothes cleaner in less time.
- Smart Cabinet Styling by Henry Dreyfuss gives you extra counter surface when not in use as washer.

AMERICAN
FURNITURE & RADIO STORES

1523 N. Milwaukee Ave. HUmboldt 6-5000

BUICK'AS

"LIETUVIŠKAS"

AUTOMOBILIS

JAUTIENA VISUR SKANI

Keliuose Münchene leidžiamo vokiečių iliustruoto žurnalo "Quick" numeriuose pasakojami vokiečių berniuko Günther Parnitzke nuotykiškai rusų okupuotoje Lietuvoje, į kurią jis pakliuvo kartu su savo išnytoju Juri Kornilov — netoli nuo Leningrado esančio kolchozo veterinarijos gydytoju. Dešimties metų Güntherį Kornilovas pasigavo Berlyne, karui pasibaigus ir parsigabėjęs į savo šeimą, perkrikštijo į Genia. Dvejus metus jis gyveno toje šeimoje, kuri susidėjo iš matkos — Juri žmonos, iš Ninos — naujos Güntherio sesers ir babuškos bei dieduškos. Vieną dieną Juri gavo iš Maskvos telegramą, kuria jam buvo įsakoma vykti tarnybon į Lietuvą. Tą įvykį Güntheris taip pasakoja:

"Mes visi įtemptai tylėjome. Juri atsėdo už stalėį ir žiūrį į matką:

— Matka, — pradeda jis iškilmingai, — matka, Nina, Genia, po keturių dienų išvyksime į Lietuvą. Į Lietuvą! Ar girdite? Turėsime 4 kambarių butą.

— Į Lietuvą! — apstulbusi sako matka.

— Ten gera, kur geras gyvenimas, — sako Juri. — O jautiena visur skani.

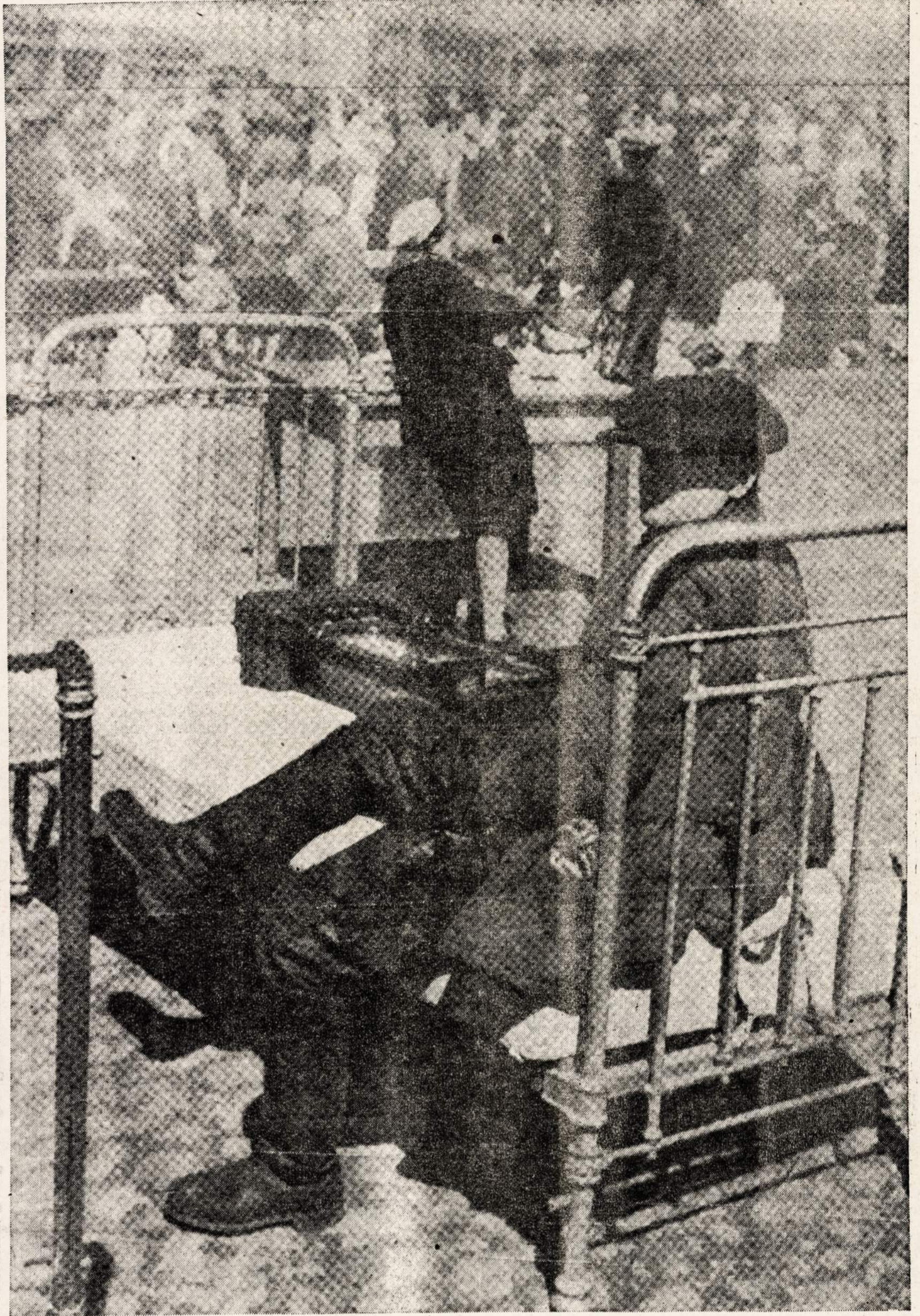
— Motina šventoji, — kalba matka. — Į Lietuvą, kur turėsime 4 kambarių butą. Juri!

Juri ją apglėbė ir juokiasi. — Tai bus didelis įvykis, — sako."

Toliau Güntheris pasakoja, kad tai buvęs tikrai didelis įvykis. Visi prieš išvykdami gavę naujus drabužius, o veterinarijos gydytojas Juri pasisiūdinęs naują uniformą ir atrodes, kaip koks generolas. Iš kolchozo į Leningrado stotį juos atvežęs arkliais dieduška ir jie atsisveikinę. Traukinys buvęs labai patogus: su miegamaisiais vagonais ir su baltai paklotomis lovomis, kuriose nebuvo utėlių. Po dviejų dienų kelionės, kurios metu jie beveik visą laiką miegoję, nes lovos buvusios labai minkštos ir švarios, jie atsidadė Lietuvoje.

Güntheris pasakoja: "Miestas, kuriame mes turėjome išlipti, vadinosi Kaunas. Stoties pastatas buvo sudaužytas ir tarp griuvusių stovėjo tik keli barakai. Stalino portretų aš nepastebėjau.

Išlipome iš traukinio ir, žiūrime, prieš mus stovi išsitempę keturi rusų kareiviai ir vienas jų Juri raportuoja: esą jie turį įsakymą mus nugabenti į paskirties vietą. Keturi kareiviai buvo stipriai ginkluoti automatiniais šautuvais ir revolveriais. Juri nustebo dėl jų tokio pasirodymo ir užklausė, kodėl jie tuos ginklus su savim tampo. Kareivis paaiškino, kad apylinkėje bastosi daug partizanų ir kad lenkai bei lietuviai nori visus rusus išžudyti. Tada kareiviai paėmė mūsų daiktus ir mes išėjome. Visi žmonės mus praeinančius stebėjo ir

Spausdiname čia naujausią fotografiją iš šiandieninės Lietuvos. Pirmą ji paleko į Vokietiją, o iš ten mums buvo persiųsta. Paveiksle matome dabartinio Lietuvos miestelio turgaus vaizdą. Anksčiau lietuviai į rinką veždavo javus ir gyvulius, o šiandien ten sunėšė lovas, nuo sienų nukabintus laikrodžius ir kitus daiktus. Būdingi yra daiktus parduodančio vyro drabužiai, o dar būdingesnis yra jo žvilgsnis. Anksčiau Lietuvoje tokių įžulų ir panašiai nusiteikusių žmonių nesimatė.

matka buvo labai išdidi dėl savo Juri, kuris kaip koks didelis ponas, yra net kareivių pasitinkamas.

Mes sulipome į didelį, arklių traukiamą, vežimą ir su kareiviais išvažiavome.

Keliai buvo dar blogesni, negu Rusijoje ir dviems arkliams buvo sunkoka traukti. Važiavome per eilę naujų kaimų. Jie buvo švarūs ir karo nepalieti. Žmonės iš kaimų piktai į mus žiūrėjo, bet jie bijojo kareivių.

Po maždaug valandos kelionės privažiavome mišką ir kareiviai nusiėmė nuo pečių šautuvus, juos užtaisė. Juri taip pat atvedė savo revolverio saugiklį.

— Gali būti partizanų, — tarė vienas kareivių, rodydamas į mišką. Juri jiems pritarė ir liepė matkai, Ninai ir man gulėti vežimo dugne.

Vos mes sugulėme ir kareiviai taip užkirto arklius, kad jie net zovada pradėjo lėkti.

Visą laiką mes taip važiavome mišku ir nieko neatsitiko. Pagalvojau, kad tie partizanai, tai tik pasakos, vėl atsisėdau vežime ir pradėjau dairytis. Ir tuo momentu prasidėjo. Pradžioje tik užpakaly pasigirdo šūviai ir kulkos zvimbė lapuose. Visi kareiviai atsigrįžo ir pradėjo atsišaudyti. Aplinkui nieko nesimatė, nes arkliai pradėjo bėgti dar greičiau ir vežimas dardėjo bei šokinėjo į visas puses.

Staiga vienas mūsų kareivių paleido automatą ir skėstelėjęs rankomis, iškrito iš vežimo. Jis nepratarė nei vieno žodžio ir net nesusuko. Ir tik tada viskas prasidėjo. Mes aiškiai pamatėme tarp medžių vyrus, kurie bėgo iš miško gilumos. Kiti ant arklių mus vijosi. Aš neskaičiavau, bet jų buvo gal daugiau, negu 20. Jie dėvėjo kaimiečių drabužius ir rankose laikė šautuvus. Juri numetė savo pistoletą ir pagriebęs nu-

šauto kareivio automatą, pradėjo tratinti.

Aš pačiupau Juri pistoletą, kuris būtų man patarnavęs apginti Ninai ir matkai, jeigu partizanai būtų priartėję. Nina gulėjo vežimo dugne ir garsiai verkė. Matka tylėjo susigūžusi. Kai aš vienu momentu pažvelgiau į partizanus, pastebėjau, kad trys arkliai lakstė be raitelių, o kiti jau buvo likę toliau. Mačiau, kai Juri nutaikė ir dar vienas tų vyrų nusirito nuo arklio. Kiti partizanai sustojo ir šaudė į mus iš toliau. Bet jų kulipkos daugiau nieko nepalietė ir mes tuoj išvažiavome iš miško.

Kad arkliai atsilsėtų, Juri liepė sustoti. Jis smarkiai keikėsi ir kareiviai taip pat. Juri išsitraukė iš portfelio degtinę, kurią mes visi išgėrėme. Apie užmuštą kareivį nieks nei žodžių neužsiminė.

Po valandos lėto važiavimo, mes buvome labai graziame ir švariame kaime, kuris vadinosi Rasleje (Žasliai?). Bet mums

iš galvos dar nebuvo išėjęs užpuolimas ir dairytis neturėjome noro.

Kareiviai mus privežė prie didelio, raudono valsčiaus pastato, kuriame buvo apsistojęs 50-ties rusų kareivių garnizonas. Namas, kurio užpakaly buvo prūdas, stovėjo prie pagrindinės gatvės. Gatvė gražiai buvo apsodinta medžiais, o aplinkui tolumoje tęsėsi miškai.

Po kurio laiko iš pastato išėjo uniformuotas rusas, kuris buvo labai storas ir raudonas. Jis turėjo kapitono laipsnį ir buvo įgulos komendantu. Komendantas labai draugiškai mus pasveikino ir visą laiką keikė partizanus. — Mes netrukus jiems atkeršysime, — jis pasakė pikta.

Po trumpo pokalbio komendantas nuvežė mus į namus, kuriuose turėjome gyventi. Komendantas buvo labai malonus ir pats valdė arklius, kol sustojome prie pastato, esančio vienoje šoninėje gatvelėje. Mes gavome keturius kambarius ir virtuvę. Už namo buvo tvartai ir kluonas, pastatyti iš akmenų. Storasis komendantas rodė mums kambarius, juose esančius baldus ir gėrdamas degtinę, apie mūsų butą taip kalbėjo, lyg visa tai jis būtų pats paruošęs. Kai matka pamatė tuos visus kambarius ir šviesą, kuri buvo sienoje įžiebiama, ir baldus ir kilimus, viską norėjo paliesti rankomis ir ilgai vaikščiojo po didelius kambarius labai susijaudinęsi. Pagaliau neiškentusi pasakė, kad ji dabar tikrai jaučiasi didelio pono žmona. Aš ir Nina tą patį galvojome. Mes labai didžiavomės Juri. Partizanų įvyki būvome visiškai užmiršę.

Toliau Günther pasakoja, kaip jie įsikūrė ir kaip jo sesuo Nina išvažiavo į Kauną lankyti "mergaičių gimnazijos, kurioje visiškai nebuvo lietuvaikių ir kurioje mokėsi tik didelių rusų ponų dukterys". Nors Juri buvo skirtas tik rusų garnizono ir rusų šeimų, kurių buvo kaime "gal dešimt ar dvylika" gyvuliams gydyti, bet apylinkės ūkininkai sužinoję, kad jis yra geras veterinarijos gydytojas, pradėjo sergančius gyvulius vesti pas jį, o dažnai ir kviešti į savo namus. Kadangi Güntheris prisiziūrėjęs, kaip jo "tėvas" gydas gyvulius, tai kartą, jam nesant namie, jis pats išvažiavęs su vienu ūkininku gelbėti išputusios karvės ir ją sėkmingai pagydęs. Ūkininkas pasikvietęs berniuką į gyvenamąjį namą ir pradėjęs jį vaišinti degtine. Nors atsivijęs Juri, Güntherį ir pirmušė už savavališką bandymą veterinariauti, bet jis buvęs patenkintas savo pasisekimu.

Kalėdoms atvažiavusi iš Kau- no Nina ir jie visi atšventę jas su eglute, bet uždarytomis langinėmis. Juri sakeš, kad tikrasis rusas neturėtų švęsti Kalėdų, nors tai ir nesą uždrausta. Kai jie taip sėdėję ir vaišinęsi, Juri pasakeš, kad ateity Nina ištekėsianti už Güntherio. Visa šeima tai minčiai pritarus; ir berniukas vėliau su mergaite pasibučiavęs.

Pirmaisiais mėnesiais po

Naujųjų Metų prasidėjęs Lietuvos ūkių kolchozinimas. Vieną dieną jis su Juri išvažiavęs kažkokio apylinkės stambaus ūkininko kiaulių skiepyti nuo raudonligės. Kai jie paskiepinę, ūkininko sūnus, kuris "buvo labai aukštas, kaip ir jo tėvas" pakvietė juos išgerti šnapso.

Sėdime mes vėlyvą popietę ūkininko gyvenamajame name ir geriamo degtinę", pasakoja berniukas. "Staiga, girdime, luoja šūnes ir kažkas barškina. Sūnus išeina ir atsiveda su savimi du rusus ir du milicininkus. Milicininkai nieko nesako, bet rusai, kurie buvo gerai apsirengę ir malonūs, pakiša ūkininkui didelį lapą pasirašyti. Ant lapo stovi išspausdinta, kad ūkininkas turi įsirašyti į kolchozą ir kad, jeigu jis įsirašys, tai bus geriau gyventi. Aš ir Juri visa tai savo akimis matėme. Kai tie ponai raštą perskaitė, ūkininkas pakratė galva ir pasakė: — Ne.

(Tęsinys 8-ame pusl.)

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerasite. Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško pataravimo.

Štabas kalba lietuviškai

DISTRICT SAVINGS
and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

Rugpiūčio 16 d. įvyks rudeninis Naujienu piknikas Liberty Grove parke

2 APPLIANCES IN 1 at LEO BERMAN

Revolutionary New G-E REFRIGERATOR-FREEZER

Model LM-95K

WITH **ROTO-COLD** REFRIGERATION!

A real food freezer and a spacious no-defrost refrigerator compartment! Distinctively styled, this combination has everything you could ask for!

Roto-Cold refrigeration means more uniform cold distribution—ideal food preservation in all parts of this General Electric Refrigerator. *Moist-Cold* humidity keeps all foods fresh, even uncovered! No need to defrost refrigerator section because frost never builds up! 9.5-cu-ft capacity.

There are so many wonderful things to tell you about... but why not see for yourself! Stop in today!

\$449⁹⁵

EASY TERMS

No Interest or Carrying Charge for 1 year

REFRIGERATOR-FREEZER
TWO GREAT APPLIANCES IN ONE!

Complete new line of G-E Refrigerators at

LEO BERMAN HARDWARE & APPLIANCES

1638 West 63rd Street

HEmlock 4-6800

3422 Michigan Ave.,

Indiana Harbor,

East Chicago 73

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

— Jeigu tu nepasirašysi, tai važiuosi į Sibirą, — pasakė vienas rusų. Ūkininkas tada pažvelgė į savo sūnų, kuris taip pat pasakė:

— Nepasirašyk.

Kitas rusas po to žodžio davė ženklą milicininkams ir jie pradėjo mušti sūnų šautuvais, kol tas sukrito ant grindų. Žilas ir labai stambus ūkininkas visą tą sceną matė ir po to pasirašė. Rusai po pasirašymo patapšnojo senį per petį ir pasakė:

— Tu esi geras ir malonus žmogus. — Tada jie pasiėmė lapą ir kartu su milicininkais išėjo. Išėjau ir aš su Juri.

Raslėjuose mes užėjome į karčiamą. Tenai nemaža išgėrėmė. Prie mūsų prisėdo storsis garnizono komendantas ir pasakojo, kad dabar visoje Lietuvoje renkami parašai į kolchozus ir kad ūkininkų dauguma pasirašė. Juri nieko neatsakė ir gėrė toliau. Namų mes sugrįžome labai vėlai ir paslapčiomis įslinkome į kambarį, kad matka nepamatytų. Bet matka mūsų grįžimą išgirdo ir neįsileido Juri į lovą, kadangi jis buvo girtas. Tada jis atėjo pas mane ir atsigulęs po valandėlės pasakė:

— Kai rusui yra liūdna, tai jis geria.

— Taip, — aš atsakiau ir padėjau savo galvą ant jo krūtinės. Mudu buvome abu girti, nes mums buvo liūdna.

Nepraėjo nei metų ketvirtis ir lietuviai jau turėjo savo kolchozus. Bet buvo dar likę daug stambių ūkininkų, kurie nepasirašė, nes norėjo laisvai ūkininkauti. Tatai labai erzino storąjį komendantą ir kartą jis prasitarė, kad tuos visus ūkininkus reiks čiupti.

Tada aš turėjau jau 14 metų ir galėjau daug pagelbėti Juri. Man ir vienam teko gydyti gyvulius ir net priimti besiveršiuojančių karvių teliukus. Ūkininkai mane gerbė ir aš tuo didžiavausi.

Kartą aš ir Juri grįžome iš vieno kolchozo ir dar buvome neprivaziavę Raslėjų, kai tamsa mus užklupo pakely. Staiga, tamsoje išgirdome sūnų lojimą ir šūvius. Lėtai mes įvažiavome į kažkokį kaimą ir, žiūrime, kad ties vienais namais, kurie priklausė kažkokiam stambiam ūkininkui, stovi rusų kareiviai. Visur tik žybčioja jų kišeninės lemputės. Juri sulaukė arklį ir garsiai užklausė, kas atsitiko. Netrukus storsis komendantas išėjo iš namo, o už jo kareiviai varėsi seną ūkininką ir jo žmoną.

— Turime valdžios įsakymą areštuoti visus ūkininkus, kurie nepasirašė, — pasakė komendantas, bet aš pastebėjau, kad tą įsakymą jam nesmagu buvo vykdyti.

— Kas su jais atsitiks? — užklausė Juri.

— Kas gi gali atsitikti, broleli? — pasakė tyliai storulis, priėjęs visai arti, — Sibiras, kas gi daugiau? — Ir pradėjo keiktis, kad ūkininko sūnaus, kuris

spėjo pasprukti, nepagavo. — Tikriausiai pas partizanus nuėjo, nes kur jis daugiau pasidės. Ir reikia tikėtis, kad partizanai stengsis išvaduoti visus ūkininkus, kuriuos aš pagal įsakymą areštavau, — kalbėjo komendantas.

Taip ir buvo. Mums dar besikalbant ir rusams gatvėje su lemputėmis besišvaistant, staiga gatvėje pasipylė raiteliai ir nespėjome nei apsižiūrėti, kai jie jau buvo prie namų. Rusai metėsi už priedangų ir prasidėjo šaudymas. Tai turėjau baimės. O komendantas, kuris čia pat stovėjo, net dantimis pradėjo kalenti. Juri ramiai sėdėjo vežime ir laikė paruoštą pistoletą.

Bet partizanai į mus nekreipė dėmesio, aš manau, kad jie mūsų net nepastebėjo. Susišaudymas neužtruko nei penkių minučių ir partizanai išvadavę ūkininką ir jo seną žmoną iš kareivių, užsitraukė juos ant arklį ir dingo. Kai jie pasišalinė, komendantas pasidarė labai narsūs, pradėjo juos vytis ir šaudyti į orą.

Juri tik nusispiovė ir privažiavo prie ūkininko namo. So-dė gulėjo keturi negyvi rusai. Kiti buvo išbėgioję. Juri dar kartą nusispiovė ir mes važiavome toliau. Komendantą mes palikome vietoje. Aš maniau, kad Juri važiuoja namo, bet jis sustojo prie karčiamos ir pažadino šeimininką. Mes vėl pradėjome gerti.

— Juri, — sakau, — šiandien parvažiuoja Nina, einame namo.

— Aš turiu gerti. Važiok pats pas Niną, — pasakė Juri. Mes sugrįžome tik po trijų valandų.

Toliau Güntheris pasakoja, kad jie radę namie Niną ir piktą matką, kuri vėl neįsileidusi Juri į miegamąjį. Tada jie atsigulė kluone.

„Po kelių savaitių vietos garnizonas buvo padidintas iki 300 rusų kareivių ir kiekvieną naktį buvo iš namų paimami ir deportuojami ūkininkai. Dažnai pasigirdavo šūviai ir

pabudęs naktį aš išgirdavau riksmą. Bet partizanai neateidavo pas mus.

Tik vieną kartą, būtent 1949 metų rudenį, šūviai, taip arti sutraškėjo, kad aš galvojau, jog rusai atėjo mūsų paimti. Kai aš pakilau iš lovos, žiūriu, kad Juri stovi prie lango ir laiko rankoje pistoletą. Mane Juri nusiuntė į arklidę, kur aš turėjau atrišti arklius ir laukti. Bet šaudymas buvo toks garsus, kad mane baimė apėmė ir užsėdęs ant vieno arklio, pasileidau į laukus. Pakeliui pasitai-kė kažkoks kluonas, kuriame norėjau pernaktuoti ir tik ryte prie šviesos grįžti į namus. Bet vos pradariau kluono duris, kažkas sušuko:

— Prakeiktas rusų šnipas! — ir žiūriu, kai vienas, o paskui ir kitas ūkininkai bėga į mane ir nori sugauti. Laimei, kad vienas jų parpuolė ir man pasisekė pasiekti netoliese pririštą arklį, kuriuo parjojau namo. Juri buvo piktas, bet man nieko nedarė.

Vėliau Güntheris vieną naktį girtu rusų kareivio, kurį jis su kitais vietos berniukais už-

kabinęs, buvęs pašautas į koją. Juri jį nugabenęs į Kauno ligoninę, kurioje jis ilgai išbu-vęs, kol koja sugijusi. Grįžus jam į kaimą, kažkas prašitaręs, kad jis esąs vokiečių. Sužinojusi apie tai NKVD, kartą jį grįžtantį namo, pačiupusi ir net neleidusi atsisveikinti su savo globėjais, jėga pasodinusį į sunkvežimį ir nugabenusį į gražinamą į Vokietiją vokiečių stovyklą. Rusai norėję jį palikti rytų zonoje, bet jis pabėgęs į vakarų Vokietiją, kur suradęs savo motiną ir kitus giminių.

Nors šis pasakojimas, atrodo, gerokai atmieštas nuotykius mėgstančio berniuko fantazija, bet iš kaikurių įvykių galima susidaryti dabartinės Lietuvos vaizdą. Neaiški tik vietovė, kurią berniukas vadina Raslėje. Turint galvoje vokišką tarimą ir ten vaizduojamą aplinką (miškai, stambūs ūkininkai, „lenkai“), pasakojime minima vietovė galėjo būti „Žasliai“. Paruošė K. K.

Skaitkite "N-nas"

LIETUVIŠKĄ DUONĄ

ir įvairius kepsnius kepa iš tremties atvykęs patyręs
Lietuvoje kepėjas - specialistas

ALEKSAS GAIDJURGIS

STAR BAKERY

738 West 31st Street

Telef.: CALumet 5-2173

(Tik pusė bloko į rytus nuo Halsted St.)

PRIIMAMI ĮVAIRŪS SPECIALŪS UŽSAKYMAI

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas CENTral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY

PEARL ASSURANCE COMPANY

LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY

MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.

MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.

MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekviettą sutaupytą dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo
- ★ Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Keturtdieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiądieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, ILL.

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Virginia 7-7747

Everest nugalėjimas ir anglų išdidumas

Daug esame girdėję apie anglų šovinizmą, kuris pasireiškia santykiuose su kitomis tautomis. Būdinga jo apraiška buvo aukščiausio pasaulio kalno Everesto nugalėjimo aprašymai, kurie tilpo anglų spaudoje. Kaip žinome, Everesto viršūnę pasiekė du ekspedicijos nariai: Naujojoje Zelandijoje gimęs anglas Hillary ir Nepalo indas Tenzing Norkey. Bet aprašymuose į padangę buvo keliamas Hillary, indui paliekant tikrai palydovo ir tarno reikšmę. Pats Hillary savo dviprasmiškas nedasakymas davė pagrindą korespondentams rašyti, kad "anglas pirmas pasiekė viršūnę".

Bet ši kartą anglų arogancija atsimušė į stiprią kliūtį. Pasirodė, kad indas Tenzing Norkey yra ne tik geras kalnų laiptotojas (jis prieš tai jau buvo dalyvavęs 6 ekspedicijose į Everestą), bet ir garbės jausmą turįs vyras, kuris šaltai ir argumentuotai atrėmė spaudos ir Hillary begėdiškumą.

Anglai suprato, kad ši kartą pasielgė netaktiškai. Pasirodžius spaudoje indo reveliacijoms, korespondentai kreipėsi į ekspedicijos vadovą Hunt ir užklausė: kuris jų pirmas pasiekė viršūnę? Hunt atsakė:

"Everesto viršūnę jie pasiekė kartu. Į tokius kalnus galima užlipti tik tada, jeigu žmonės moka bendradarbiauti ir, reikalui atėjus, net virvėmis vieni prie kitų prisirišti. Pavojuje viens kitam jie turi padėti. Jeigu vienas jų paslystų, tai kiti turi gelbėti. Jeigu negelbės, tai, būdami sujungti virvėmis, visi žus".

"Free Press" redaktorius Bingay iš to pasakymo padarė išvadas, kad reikia baigti ligšiolinę anglų "aukštumo" politiką. Šiandien visas pasaulis sudaro glaudžiai įvairiais saitais surištą vienetą, kurio vienas paslydęs narys, gali nutraukti paskui save ir kitus, jeigu jis nebus išgelbėtas. Aziatas Tenzing išgelbėjo anglą Hillary, pastarajam kabant ties bedugne. Tik tada, kai atskiros tautos supras bendradarbiavimo reikalą ir elgsis kaip kalnų laiptotojai, pasaulis galės būti išgelbėtas.

NAUJIENŲ

rudeninė

GEGUŽINĖ

RUGPIŪČIO 16 DIENĄ

Liberty Grove

Willow Springs, Ill.

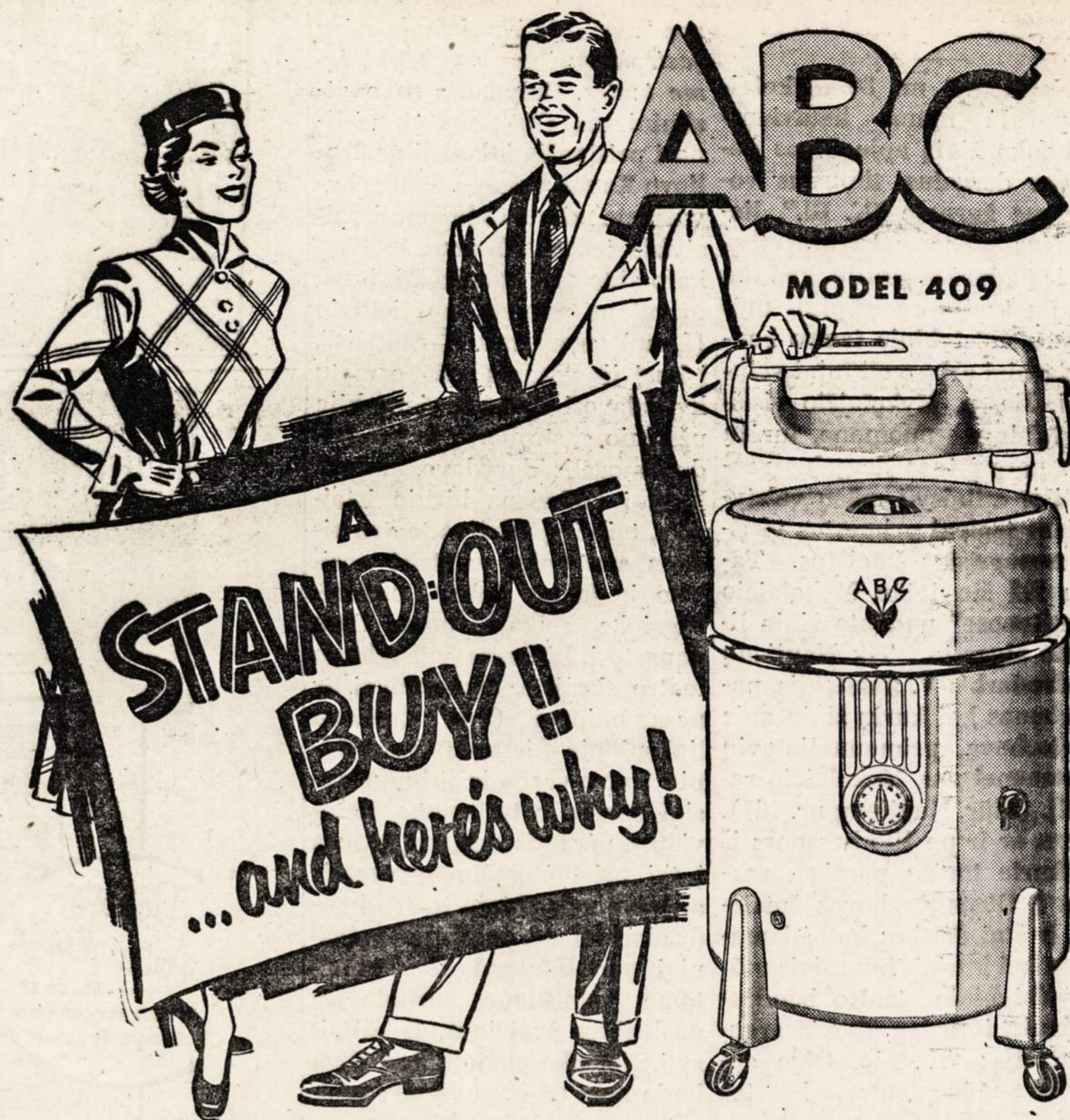
(Ten, kur buvo pavasarinė)

Parengimų komisija nuoširdžiai visus kviečia dar kartą šią vasarą susitikti su draugais po atviru dangum.

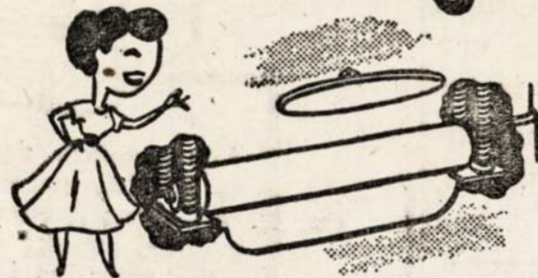
Netruks užkandžių ir gėrimų.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— Saturday, July 25

IT HAS EVERYTHING YOU WANT IN A WASHER!

ABC SELF-ADJUSTING WRINGER
adjusts automatically to *any* bulk — handkerchiefs to thick blankets.

Exclusive Safety Release. A slight touch from any angle releases the roll pressure.

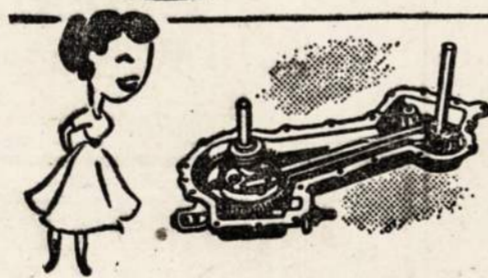
ABC TIMER CONTROL KNOB

All you do is set it and walk away. Go about your other household duties completely carefree. A clear, loud bell tells you when wash is done. Another ABC extra feature.

ABC "ACTIVE-WATER" AGITATOR

Its broad fins *activate* the wash and the water from top to bottom, *all* through the tub. Washes all clothes, light or heavy, gently yet thoroughly. No tangling or twisting.

ABC FACTORY-SEALED GEAR CASE

The precision-cut gears of this ABC washer are immersed in oil, with force-feed lubrication to all essential parts. Easily adjustable to compensate for wear.

plus these extra features

- ★ Giant Capacity Tub
- ★ Quick-Drain Pump
- ★ Heavy-Duty Oversize Motor
- ★ Strong, Rigid, Automobile-type Chassis
- ★ Easy-Roll Casters
- ★ Modern, Deep-Skirt Styling

GUARANTEED ELECTRIC APPLIANCE & FURNITURE COMPANY

2876 West Cermak Road

Blshop 7-3333

Open Monday and Thursday Evenings

OLGOS ČECHOVOS GASTROLĖS "VALS- TYBĖS" TEATRE

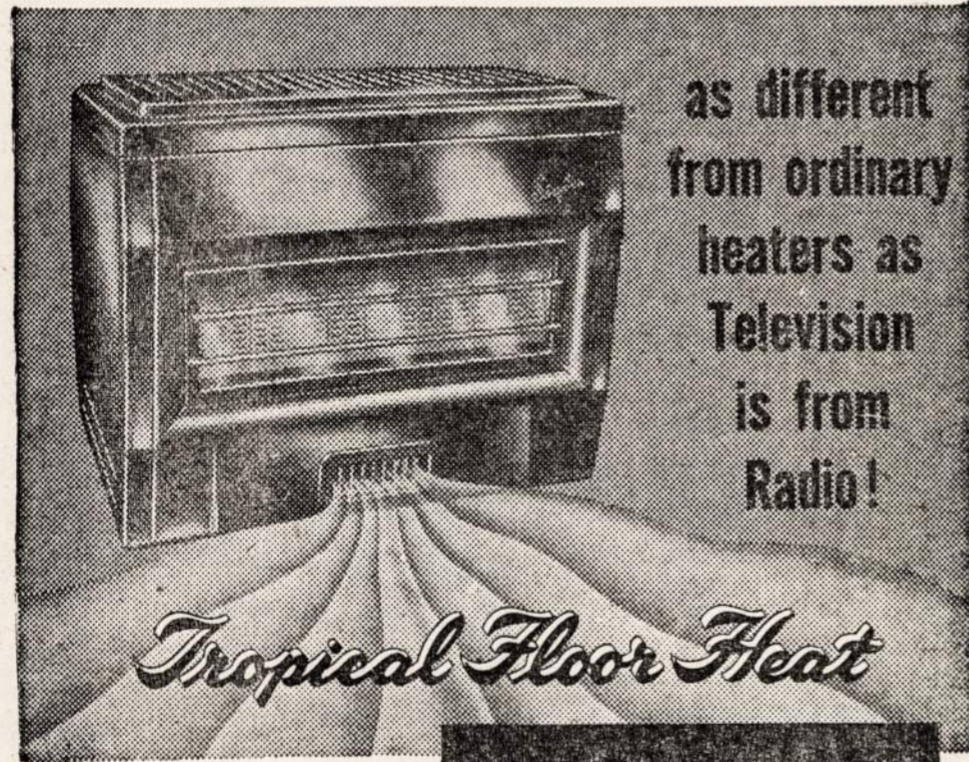
"Naujienu" nr. 80 Mykolaitis parašė mums lietuviams skaudoką žinią apie Olgos Čechovos dergalus, tilpusius vokiškame žurnale "N. III.", liečiančius mūsų valstybinį teatrą, ir padarė sugestijų, kad tuo reikalu turėtų susirūpinti mūsų buv. valstybinio teatro bendradarbiai arba politiniai veiksniai. Jie, p. Mykolaičio visiškai teisinga nuomone, turėtų kaip nors į tuos dergalus reaguoti ir atitaisyti mūsų valstybiniam teatrui primestus visiška nepagrįstus šmeižtus. Tačiau iki šio laiko Mykolaičio "Naujienuose" paduota žinia liko be atgarsio. Tik Naujienu bendradarbis V. Žarsteklis, paduodamas kai kurių žinių apie O. Čechovą, primena lietuvių visuomenei aną Mykolaičio rašinėlį. (Žiūr. Naujienu nr. 167). Vargu ar ir po šito kas nors iš tų, kurie turėtų pareigą, reaguos į Olgos Čechovos šmeižtus. Ir štai dėl ko: kalbėdamasis su kai kuriais buvusiais mūsų valstybinio teatro bendradarbiais, išgirdau šitokią argumentaciją: "...taip, Olga apšmeižė mūsų teatrą, bet tas šmeižtas buvo padarytas senokai, todėl nebeverta jį atitaisinėti".

Skaidu, kad taip galvojančių yra. Išeina taip: jeigu kas nors purvais apdrabstė tavo kostiumą ir tu to tuoj nepastebėjai, tai vėliau nebeverta jį tai kreipti dėmesį.

O apie O. Čechovos paskelbtus šmeižtus tenka štai kas pasakyti: ši, kadaise buvusi filmų "žvaigždėlė", niekada nėra gastroliavusi mūsų valstybiniam teatre. Rašydama savo atsiminimus, Olga, matyt, gėdinosi prisipažinti, kad ji gastroliavo Kauno vasaros teatre, buvusiame miesto sode netoli valstybės teatro. Vasaros teatras, kaip žino visi kauniečiai, buvo privataus asmens, ne lietuvių (Lano) asmeninis "kromelis", į kurį jis vasaros sezono metu kviesdavosi vietos ir vieną kitą užsienio gastrolierių ir tuo būdu žmogelis darydavo biznelį. Kaip į kiekvieną biznio įstai-gėlę, taip ir į vasaros teatro vidaus santvarką valstybė nesikišo ir jokios įtakos nedarė. Visai be reikalo ponija Olga dangstosi Lietuvos valstybinio teatro skraiste. Sąmoningai ar nesąmoningai Olga Čechova linksnioja Lietuvos valstybinio teatro vardą ir jį biauriausiai dergia, o tai mums, lietuviams, nėra vis tiek pat, ir mes į tai privalėtumėm reaguoti: ar buvę valstybinio teatro bendradarbiai ar politiniai veiksniai privalėtų anksčiau minėtame vokiškame žurnale jos paskelbtus svaičiojimus atitaisyti. Netenka abejoti, kad Olga kada nors užsimanys savo atsiminimus išleisti atskira knyga. Argi ir joje mes pakėsime autorės sukurtas fantazijas apie mūsų valstybinį teatrą? Jeigu tie asmens, kurių pareiga yra atitaisyti anuos šmeižtus, ir toliau tylės, bus gėda ne tiek autori, kiek mums patiems.

J. Jašinskas

GET THE GAS HEATER BACKED BY
\$38,342,000
OF HEATER EXPERIENCE

as different
from ordinary
heaters as
Television
is from
Radio!

Tropical Floor Heat

You owe it to
yourself to SEE the
SENSATIONALLY
BETTER—

Sieglers
PATENTED AUTOMATIC
GAS HEATER

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st Street HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS.

10—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.—Saturday, July 25

Let Us Remodel Your Old FUR COAT
Into a New
**FUR LINED
CLOTH COAT**
Beautiful All-Wool
Fabric!
Lovely Colors:
Smart, New
Styles!

for **\$68⁰⁰**
Only
Come in or phone
Dearborn 2-2442
for FREE
Bonded Pickup

Open
Daily 9 to 6
Mon. 9 to 9

MICHAEL LASCARIS
Furs

22 W. MADISON ST.—3rd Floor
25 YEARS OF FUR COAT DESIGNING

"Most Convenient Refrigerator
You'll Ever Own!"

Defrosts
Automatically
...so fast
even ice cream
stays frozen

Model
816

Beautiful New
NORGE
Jet Self-D-Froster
REFRIGERATOR

Jau nereikia daugiau rūpin-
tis atšaldymu. Patikimas Jet
atsišaldantis veiksmas yra
greitas, saugus ir tikras. Vi-
siškai pašalina ledą Jums be-
miegant.

NĖRA DAUGIAU PROBLEMŲ
MAISTUI PASIDĖTI!

Erdvūs pilno pločio šaldantieji stalčiai
Parankios lentynėlės. Vieta sviestui.
Lentyna buteliams. Mėsos saugotojas
Edvūs pilno pločio leduotojas.
Didelės lentynos maisto atsargoms.
Lengvai valomas porcelaninis vidus.
Neišlaidus "Power King" kompresorius.

Only
\$200

EASY TERMS

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Road. Tel.: SEeley 3-4711

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 po pietų

PASIMATYKITE SU
STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS
PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI
SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno
pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų
ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

BENDRUOMENINIS Kanados Lietuvių SAVAITRAŠTIS
NEPRIKLAUSOMA LIETUVA,

išeinas 8-10 puslapių, duoda daugiausia žinių apie Kanados
lietuvių gyvenimą ir jo sąlygas. Daug rašo apie visame pa-
sauly esančius lietuvius ir okupuotos Lietuvos būseną.

1952 metais "NL" duoda plačią studiją apie Lietuvos
sienas ir studiją apie Lietuvos žemės ūkį, paremtą naujau-
siais žiniomis iš Lietuvos.

PRENUMERATA: metams \$5.50. ADRESAS: "Nepr.
Lietuva", 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal, P. Q.,
Canada.

ATSTOVAS CHICAGOJE: Mr. J. Janulaitis, 3645 So.
Emerald Avenue, Chicago, Ill.

Pigi reklama ir nepripažinti genijai

Mūsų spaudoje kartis nuo karto vis pasirodo įvairių "recenzijų" ir "kritikų", dažnai parašytų užprašius, kuriose naujai pasirodžiusios knygos išgiriamos. Tokie rašiniai, paprastai nesilaiką jokio objektyvumo, tikrumo yra neapmokama reklama, nieko bendro neturinti su recenzija ar kritika. Bet yra tai klaidinanti reklama, nes daroma objektyvios recenzijos ar kritikos priedangoje. Tikrai reikėtų pasigailėti skaitytojų ir, prieš dedant įvairias "recenzijas" ir "kritikas", patikrinti jų objektyvumą, priešingai, kad ir žinomais vardais pasirašytas, dėti kaip apmokamą reklamą ir taip pažymėti...

Žinoma, panašios "recenzijos" ir "kritikos" ne visada yra draugiškas patarnavimas, — kartais jomis siekiama apsidirbti su įvairiais priešais, kartais jų išvadoms daro įtakos įvairios kitos priežastys, nieko bendro neturinčios su bešališku literatūros vertinimu.

Štai, pavyzdžiui, paimkime liepos 11 d. (šeštadienio) dviejų mūsų didžiųjų dienraščių literatūrinius priedus. Abejuose šiuo-

se prieduose yra įdėti atsiliėpimai apie "Literatūros Lankus". "Draugo priede yra Aloyzo Barono rašinys "Trepčiojimas džiūstančioj brastoj", kuriame padaryta nemažai priekaištų "Literatūros lankų" bendradarbiams.

"Sunku rašyti. Labai". Dejuoja A. Baronas. "Bet reikia, kad akmenys nepradėtų rėkti kaip barbarai, jog niekas nebešaukia dėl netikrų pranašų, lipančių ant tiesos piedestalo, kad nuo jo skelbtų netikras bei nublankusias idėjas ir rodytų dvidešimt metų senumo fotografijas".

Tuo tarpu "Naujienu" priede A. Audrius savo pastabose antrųjų "Lankų" proga apie tuos pačius "Lankų" bendradarbius atsiliepia labai palankiai, rasdamas pagrindiniu "Lankų" žurnalo privalumu prieš kitus į literatūrą pretenduojančius leidinius ne tik daugumoje šviežią, savitą kūrybą, bet tam tikra prasme drąsias pastangas literatūrai gražinti tai, kas kai kieno bandoma iš jos išplėsti. Būtent: visišką kūrėjo laisvę, visišką literatūros nepriklausomumą...

Abi šias recenzijas paskaičius, susidaro įspūdis, kad pirmasis recenzentas supliekė "Literatūros Lankus" kaip tik dėl to, dėl ko antrasis juos išgyrė, bet nė vienas jų nė nepanagrinėjo "Literatūros Lankų" turinio.

Ko šitokios recenzijos, "atsiliėpimai", ar kaip juos bepavadintume, verti kaip kūrybos vertinimas, rodos, aiškinti netenka.

Baigdamas noriu padaryti keletą pastabėlių apie pačius "Literatūros Lankų" bendradarbius, išėjusius į viešumą su tokiu garsiu savireklamos triukšmu. Iš tos garsios savireklamos susidaro įspūdis, kad tie geniali kūriniai, kurių mūsų skaitančioji visuomenė vis dar vel tui laukia, jau seniai parašyti, tik neranda pripažinimo dėl įvairių priešiškių machinacijų!

Man atrodo, kad didelis verkšlenimas dėl nepripažinimo savaimė jau yra silpnumo pažymys. Paprastai dėl nepripažinimo visada daug verkšlena įvairūs "nepripažinti genijai", kurie niekad nieko pripažintino nesukuria.

Visa tai turint galvoje, ar, sakysim, kai kuriems "Literatūros Lankų" bendradarbiams nederėtų būti atsargesniems kitus, grupei nepriklausančius, autorius vertinant. Ypač būti atsargesniems su vartojimu "grafomano" epiteto. Pradėjus plūstis, tas pat epitetas ar kiti gali, kaip bumerangas, grįžti atgal.

J. J.

JOS. F. BUDRIK, Inc.
Rakandų krautuvė
TELEVIZIJOS, ELEKTRINIAI
PRIETAISAI, JEWELRY
3241-So. Halsted Street
Tel. CALumet 5-7237

Prekės visų žymiausių išdirbysčių lengvais išmokėjimais

Lietuviška radio valanda leidžiama ketvirtadieniais iš WHFC 1450 K. stoties nuo 6 val. iki 7 val. vakaro.

Nauja Quite De-Luxe Royal rašoma mašinėlė su 9 extra lietuviškais raidėmis, padaryta grynai lietuviškam rašymui, nekludant angliško.

Kaina \$120.00, wholesale (urmo) geriausia nuolaida — \$28.00, taigi dabar tik \$92.00.

Siunčiame ir kitus miestus. Smith-Corona rašomos mašinėlės po \$42.00.

Diena Ateis - Būsi Linksmas Sutaupes

Taigi pradėk taupyti šioje lietuviškoje įstaigoje.

BRIGHTON SAVINGS moka 3% pelno

Kiekvieno taupytojo indėlai yra apdrausti iki \$10,000.00

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave., į vakarus nuo California Ave.

Telefonas: LAfayette 3-8248

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

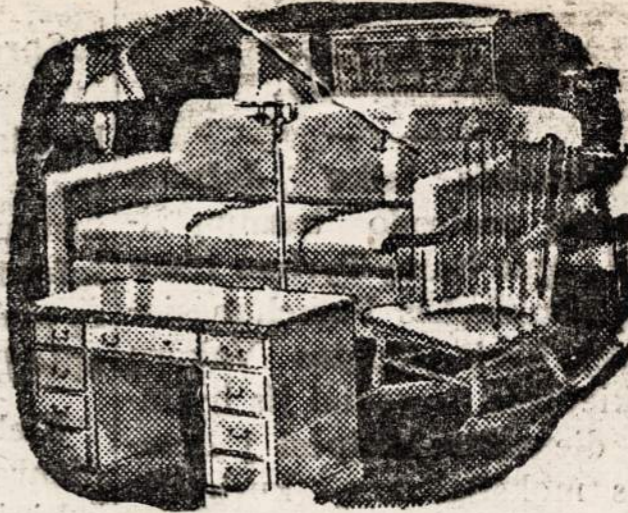
Pirmad., Antrad., Penktad. ir šeštad. 9:00 ryte iki 4:30 po pietų. Trečiad. 9:00 ryte iki 12 v. diena. Ketvirt. 9:00 ryte iki 8:00 vak.

Lietuvių Krautuvė didelis pasirinkimas

Baldai, šaldytuvai, pečiai, skalbiamos mašinos, lovos, matrasai, kilimai, radijo, televizijos setai, baldai vaikučiams.

ZEMOS KAINOS
LENGVI IŠMOKĖJIMAI
TUOJAU PRISTATOMA

Baldai pagal užsakymą.

ROOSEVELT FURNITURE CO., INC.

2310 W. ROOSEVELT ROAD

Tel.: SEeley 3-4711

Krautuvė atidaryta šešmadieniais nuo 11 iki 4:30.

SKIP'S LIQUORS

5511 SOUTH DAMEN AVE.
Walbrook 5-8202

ASBACH URALT IMPORTED, 8 yr. old	\$5.39
GERMAN BRANDY Fifth	\$3.99
SOUTHERN COMFORT Fifth	\$3.29
MEADWOOD	\$4.09
BONDED WHISKEY Fifth	\$4.99
WATERFILL AND FRAZIER	\$3.29
6 YR. OLD BONDED WHISKEY Fifth	\$1.69
190 PROOF	\$7.25
GRAIN ALCOHOL Fifth	\$3.59
WHITE BEAR BEER	\$5.09
Case of 24—12 oz. bottles. Plus dep.	
KIJAFKA IMPORTED	
CHERRY WINE Fifth	
HEINEKENS IMPORTED	
Holland Beer. Case of 24 Bottles.....	
100 PROOF VODKA Fifth	
BISQUIT	
COGNAC Fifth	

LOWEST CASE PRICES IN TOWN

UŽEIKITE KIEKVIENĄ ALGOS DIENĄ!

Tik tie tikrai laimi taupymo programoje, kurie reguliariai pas mus ateina ir pasideda sutaupas savo apdraustose sąskaitose. Jūs taip pat laimėsite atidarydami taupymo sąskaitą ir taupydami reguliariai. Pabandykite tai tuojau. Procentai mokami nuo mėnesio 1 dienos už tas sutaupas, kurios į naujas ar jau turimas sąskaitas įnešamos ligi mėnesio 10 dienos.

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted Street

Chicago 8, Ill.

Telefonas: HAYmarket 1-2028

VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 3 val. po pietų.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

11—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.—Saturday, July 25

Kas yra Baltų Tyrimo Institutas?

Paskutiniu laiku dažniau spaudoj pasirodo trumpų žinučių apie Baltų Tyrimo Institutą (Baltisches Forschungsinstitut), kuris įsteigtas Vakarų Vokietijoje. Neseniai jis ir šiame dienrašty kreipėsi į lietuvius mokslininkus, kurių jis noris susirinkti adresus savo kartotekai susidaryti.

Bet kas yra tas Baltų Tyrimo Institutas? Būdingai maža apie jo pobūdį tepaskelbta mūsų visuomenei žinių. Ir anksčiau teko skaityti tik keletą trumpų žinelių (ir tai toli gražu ne visuose svarbiausiuose mūsų laikraščiuose), kad tai Pabaltijo tautų kultūrai tyrinėti institucija, ir tiek.

Bet, atrodo, ta mokslinė institucija turėtų būti pakankamai svarbi, kad apie ją visuomenei bent lietuvių atstovai, joje dalyvaujant, pasistengtų pateikti daugiau informacijų. Juk tai bus sritinė tarptautinė in-

stitucija, kur bus atstovaujami ir lietuviai.

Sprendžiant iš instituto priesaky stovinių asmenų, atrodo, kad tai bus tas pats, tik gal kitokia forma atgijęs Pabaltijo institutas, apie kurį buvo kiek informacijų spaudoj prieš porą metų, o paskui kurį laiką vėl apie jį nieko nebuvo girdėti.

Kiek iš anuo metu šiame dienrašty paskelbtos ir iš kitų šaltinių surinktos informacijos galima spręsti, anas Pabaltijo institutas buvo įsteigtas Hamburge Vokietijos vyriausybei remiant ar net vadovaujant. Steigiamajame susirinkime dalyvavo po 2 atstovus nuo lietuvių (Dr. A. Maceina, Dr. Z. Ivinskis), latvių ir estų, o taip pat ir Vakarų Vokietijos atstovas (ar du). Čia buvo nutarta steigti Pabaltijo institutą, kurio uždavinys būtų tirti šių Pabaltijo tautų kultūrą. Tie 6 Pabaltijo tautų atstovai ir įėjo į instituto vadovybę. Institutas turėjo būti lyg akademija, kur Pabaltijo mokslininkams teikiama mokslinio tyrimo laisvė; bet, esą, jis neturėtų liesti po-

litikos. Institutas, be to, turėtų teisę duoti ir mokslo laipsnius jo tiriamus dalykus studijavusiems studentams. Instituto būstinė turėjo būti Vak. Vokietija. Jo išlaikymui Vokietijos vyriausybė kasmet žadėjo skirti 35,000 vokiečių markių, o tos 3 Pabaltijo tautos po 7,000 DM.

Nors instituto statute tada buvo pasakyta, kad steigėjai būtų deleguoti atitinkamų tautų mokslinių įstaigų, visuomenė negirdėjo, kokia mokslinė įstaiga ar draugija delegavo lietuvių atstovus. Teko patirti, kad po to steigiamojo susirinkimo Vokietijos atstovas kreipėsi į Lietuvių Profesorių Draugiją Amerikoje, prašydamas pasisakyti dėl statuto ir lietuvių atstovų institutui. Draugija pasiūlė savo atstovą lituanistą, bet vėliau tas reikalas taip ir užsimetęs. Net vienas lietuvių atstovas, dalyvavęs Pabaltijo instituto steigiamajame susirinkime, atsisakęs draugijai duoti smulkesnių paaiškinimų apie atsiradusį institutą.

Po kurio laiko pertraukus dabar vėl išgirstame, kad esąs

įkurtas Baltų Tyrimo Institutas, kurio lietuvių atstovai taip pat yra Dr. A. Maceina ir Dr. Z. Ivinskis. Tačiau keistu būdu dabar dar mažiau visuomenei apie jo pobūdį teduodama žinių. Galimas dalykas, kad tai labai svarbi ir naudinga ir lietuviams įstaiga. Bet visuomenė nieko smulkiau ir tiksliau apie jo pobūdį, tikslus ir uždavinius nežino. Neatrodo, kad čia būtų kas slėptina. Todėl jau seniai būtų laikas, kad bent lietuvių atstovai institute paaiškintų, kad ir šiuos klausimus: 1) kieno iniciatyva įsteigtas Baltų Tyrimo Institutas, 2) kokie jo pagrindiniai tikslai ir uždaviniai, 3) iš kur jis ims lėšas ir kieno žinioje bus jų vartojimas, 4) ar bus kuriuo nors būdu varžomas instituto darbas iš V. Vokietijos vyriausybės pusės, 5) kas parinko ir delegavo į institutą lietuvių atstovus?

Šituo straipsneliu, žinoma, a priori nedaroma institutui kokių priekaištų; bet tik visuomenė norėtų visai pagrįstos informacijos, kurios ligi šiol, atrodo, keistai šykštima. H. L.

A. B. PETRONIS

IMPORTED BEER DISTRIBUTOR

2 East 103rd Place Chicago 28, Illinois Tel.: Pullman 5-9200

PARDUODU VISOKI
AMERIKOS IR KITŲ
ŠALIŲ ALŲ

WHITE BEAR draft beer and
pints.

SCHMIDT, CITY CLUB draft,
pints, 7 oz. cans.

NECTAR quart, pint, 7 oz. cans.

BOHEMIAN CLUB quart,
pints, cans.

A. B. PETRONIS

IMPORTED BEERS:

DORTMUNDER UNION-LITE
Germany ½ BBl. draft

PSCHORR BRAU,
Germany ½ BBl.

HEINEKEN'S, Holland draft
beer. Imported bottle beer.

CARLSBERG PILSNER,
Denmark.

PSCHORR BRAU, Germany

HACKER BRAU, Germany

ORIGINAL PILSNER
URQUELL, Czechoslovakia

SCHWECHATER BRAU,
Austria

NOCHE BUENA, Mexico

RINGNES EXPORT, Norway

GOLDEN HEAD HONEY ALE,
England

ISLE OF MAN OYSTER
STOUT, England

THREE TOWNS, Sweden

ASAHI BEER, Japan

LABATS ALE, Canada

HEINEKEN'S, Holland

Apie BALTOSIOS MEŠKOS alutį reikia pakalbėti daugiau dėl to, kad jis skiriasi nuo kitų Amerikos alų.

BALTOSIOS MEŠKOS alus labiau prilygsta Europos alui, nes aludaris yra atvykęs iš Europos. Jis ilgus metus praktikavo Vokietijoje, pas geriausius ekspertus — brewmeisterius.

BALTOSIOS MEŠKOS aludaris yra ponas Vilutis. Amerikon jis atsivežė būdus ir patyrimą tam skaniam alui gaminti.

Taigi, gerbiamieji lietuviai, Amerikos saliuočikai ir distributoriai, kurie dar neturite BALTOSIOS MEŠKOS alučio, skubėkite jį išigyti, nes tai yra vienas geriausių alų Amerikoje.